

ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ
PER AL CONSUM SOSTENIBLE
DE LA COMUNITAT VALENCIANA

(EECS) 2021-2024

DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ ACTUAL DE L'EDUCACIÓ I LA FORMACIÓ EN MATÈRIA DE CONSUM.
REDACCIÓ DE LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES I D'ACCIÓ D'EDUCACIÓ EN CONSUM SOSTENIBLE EN LA COMUNITAT VALENCIANA.

Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball
Direcció General de Comerç, Artesania i Consum

DIRECCIÓ

CONSELLERÍA D'ECONOMÍA SOSTENIBLE, SECTORS PRODUCTIUS, COMERÇ I TREBALL

Direcció General de Comerç, Artesania i Consum

REALITZAT PER:

ONA Environmental Solutions, S.L.

EQUIP TÈCNIC:

- Agustín Pons Contreras
- Clara Chorques Sanz
- Mireia Renau Marco
- Blanca Oliver Pozo
- Alba Maravall Ferrer

DISSENY PORTADA Y MAQUETACIÓ:

El Hype Media, S.L.

CONTINGUT

1. INTRODUCCIÓ	5
2. ESTRUCTURA DE LA DOCUMENTACIÓ PRESENTADA	6
3. ANTECEDENTS I OBJETIUS DE L'AVALUACIÓ	7
3.1. Antecedents	7
3.2. Objecte i abast dels treballs	8
4. PRESENTACIÓ DE L'EQUIP DE TREBALL	10
5. DESCRIPCIÓ DE L'OBJETE AVALUADOR	11
6. METODOLOGIA I CONDICIONANTS I LIMITS DE L'ESTUDI REALIZAT	12
6.1. Fitxa de l'avaluació	12
6.2. Fases dels treballs d'anàlisi i diagnòstic per a l'Estratègia d'Educació en Consum Sostenible.	14
7. RESULTATS DEL DIAGNÒSTIC	22
7.1. Iniciatives impulsades en matèria d'educació en consum responsable	22
7.2. Sistematització dels elements analitzats	27
7.3. Categorització qualitativa i quantitativa dels estudis identificats i matriu de materialitat	29
7.4. Mapa de relacions i sinergies	33
7.5. Elements transversals	35
7.6. Valoració de la situació de la Comunitat Valenciana en matèria d'Educació per al Consum Sostenible	36
8. LÍNIES D'ACCIÓ ESTRATÈGIQUES	38
9. CONCLUSIONS TÈCNIQUES DEL TREBALL REALITZAT	51
10. ANNEXES	53

ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1. Participants en la fase de diagnosi per tipologia de projecte	20
Gràfic 2. Instruments objecte d'anàlisi per àmbit territorial	25
Gràfic 3. Instruments objecte d'anàlisi per àmbit territorial i tipologia de projecte	26
Gràfic 4. Anàlisi dels Instruments per tipologia de projecte	28

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Actors convidats a participar, per tipologia i sector.	17
Taula 2. Nombre d'actors per tipologia.	19
Taula 3. Participants Focus Group.	20
Taula 4. Relació d'actors que han participat activament al procés.	22
Taula 5. Instruments per organisme i àmbit territorial	23
Taula 6. Valoració de la categorització quantitativa i qualitativa dels instruments segons tipologia i prioritat	29
Taula 7. Valoració de la categorització quantitativa i qualitativa dels instruments segons rellevància	30

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

Il·lustració 1. Fases de treball per a l'elaboració de l'EECS	8
Il·lustració 2. Diagrama de processos de participació per a l'EECS	16
Il·lustració 3. Grups d'interès segons la fase de participació	19
Il·lustració 4. Matriu de materialitat	32
Il·lustració 5. Diagrama de relacions funcionals.	33
Il·lustració 6. Esquema de les línies estratègiques i d'acció.	39

1. INTRODUCCIÓ

Aquest document integra el Diagnòstic de la situació actual de l'educació i la formació en matèria de consum i la redacció de les Línies Estratègiques i d'Acció d'educació en consum sostenible en la Comunitat Valenciana, encarregat per la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum (d'ara en avant DGCAC), de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball de la Comunitat Valenciana a ONA Environmental Solutions.

El document s'estructura en nou blocs de contingut i diversos annexes de suport. En primer lloc es descriuen els principals elements del procés d'anàlisi i posteriorment es presenta l'anàlisi i els resultats del diagnòstic realitzant, mitjançant gràfics de materialitat i mapes de sinergies. Finalment, a l'última part del document es defineixen, fruit del procés participatiu realitzat, les línies estratègiques i d'acció que han sigut de gran utilitat per elaborar l'Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible (EECS) de la Comunitat Valenciana per al període 2021-2024.

Els treballs d'anàlisi i diagnòstic per a la definició del Pla d'Acció en matèria d'educació i formació per a la futura Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible s'han realitzat al llarg del període comprés entre els mesos de juny i agost de 2020.

2.

ESTRUCTURA DE LA DOCUMENTACIÓ PRESENTADA

DOCUMENTACIÓ	CONTINGUTS
1 INFORME INICIAL	<ul style="list-style-type: none">→ Anàlisi documental preliminar, d'actors i de necessitats informatives.→ Marc conceptual i matriu d'avaluació definitiva.→ Hipòtesis de valoració preliminar de les qüestions principals basant-se en l'anàlisi inicial.→ Proposta metodològica de tècniques i eines per a la recollida d'informació i pla d'anàlisi detallat.→ Pla de treball de camp (calendari, visites, informants, tècniques).
2 INFORME DE CAMP	<ul style="list-style-type: none">→ Anàlisi documental en profunditat.→ Anàlisi d'actors actualitzat.→ Relació detallada de les tècniques i eines utilitzades.→ Pla de treball actualitzat.→ Descripció de les activitats realitzades.→ Anàlisi preliminar de resultats en relació amb les hipòtesis plantejades.→ "Idees força"
3 INFORME FINAL	<ul style="list-style-type: none">→ Introducció.→ Estructura de la documentació presentada.→ Antecedents i objectius de l'avaluació.→ Presentació de l'equip de treball.→ Descripció de l'objecte avaluador.→ Metodologia i condicionants i límits de l'estudi realitzat. Fitxa d'avaluació.→ Resultats del diagnòstic.→ Línies estratègiques i d'Acció per a l'Estratègia d'Educació en Consum Sostenible, així com en el marc temporal 2021-2024.→ Annexes.
4 ALTRES DOCUMENTS	<ul style="list-style-type: none">→ Resum executiu→ Informe sintètic, concebut a efectes de divulgació de l'avaluació en valencià i castellà.

3.

ANTECEDENTS I OBJECTIUS DE L'AVALUACIÓ

3.1 ANTECEDENTS

El desenvolupament sostenible i la preocupació pel medi ambient són dos dels reptes socials que més interès han despertat en la societat actual. Aleshores, millorar la qualitat de vida i l'entorn dels ciutadans és un objectiu prioritari tant de les institucions públiques com de la població en general.

Per fer front a aquesta situació, l'Organització de les Nacions Unides va desenvolupar en 2015 un full de ruta amb 17 objectius per abordar aquesta matèria; els denominats **Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)**¹. A partir d'estos, s'han anat conformant i matisant la definició i les estratègies de desenvolupament, per treballar cap a la seua consecució, sent un dels àmbits de treball implicat l'àmbit educatiu.

Per aquests motius, els governs, institucions i associacions de la societat civil estan treballant tenint els ODS com a eix fonamental d'actuació, incorporant-los als projectes i iniciatives que van encaminades a promoure la transició eco-social en els territoris. Amb l'objectiu de coordinar aquestes iniciatives, dins de l'àmbit social en el que ens trobem, és de gran importància la definició de **fulls de ruta adaptats i flexibles**, la construcció d'**estructures que faciliten la creació de territoris i societats resilents**, i l'articulació de **mecanismes de seguiment** que siguen capaços d'adaptar els marcs d'actuació a aquesta realitat extremadament canviant.

1A la Cimera de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides del 25 de setembre de 2015, els líders mundials van adoptar l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, un conjunt de 17 Objectius per al Desenvolupament Sostenible (ODS), que guia als països per a adoptar un conjunt d'objectius globals per a erradicar la pobresa, protegir el planeta i assegurar la prosperitat per a totes les persones com a part d'una nova agenda de desenvolupament sostenible.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU suposen l'agenda internacional de desenvolupament més ambiciosa i sofisticada de la història. Van ser aprovats solemnement en la 70a Assemblea General de Nacions Unides al setembre de 2015 i prenen el testimoni dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) i aprenen dels seus incompliments i errors. Els ODS aspiren a donar una resposta sistèmica a qüestions tan importants com la desigualtat, la pobresa extrema o la degradació ambiental provocada pels nostres patrons insostenibles de producció i consum.

3.2 OBJECTE I ABAST DELS TREBALLS

El desenvolupament de l'Agenda 2030 i l'avanç cap a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), constitueixen accions prioritàries tant per al Govern Valencià, com per a la totalitat de les institucions del territori.

Dins dels 17 ODS que s'estableixen en l'Agenda 2030, la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, va considerar fonamental treballar per a desenvolupar **l'Objectiu 12: Producció i consum responsables**, amb la finalitat de sensibilitzar les persones consumidores de la necessitat de fer un canvi en els seus hàbits de consum actuals per a adoptar-ne uns més sostenibles i respectuosos amb el medi.

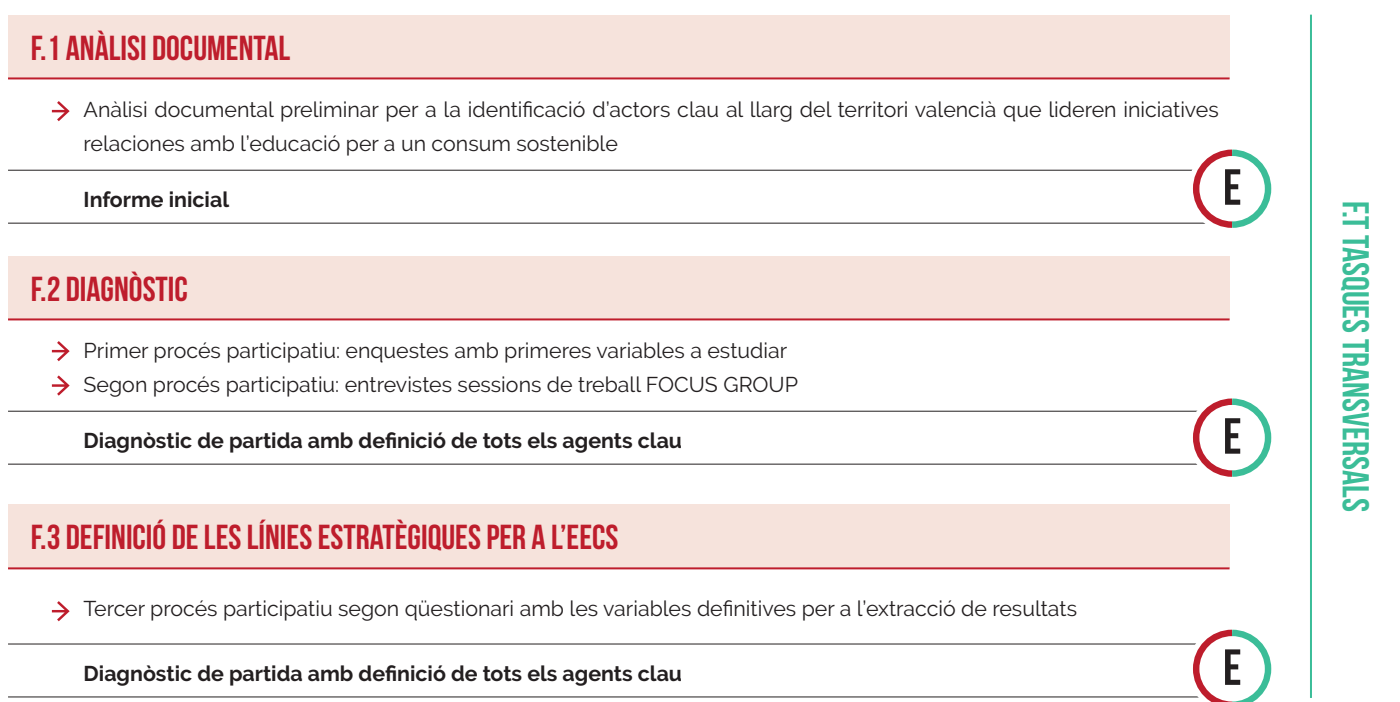
Es per això que el Consell s'ha fixat entre els seus objectius l'elaboració d'una **Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible (EECS), per al període 2021-2024**, i realitzar prèviament les següents tasques:

- **DIAGNÒSTIC DE LA FORMACIÓ I EDUCACIÓ EN MATÈRIA DE CONSUM EN LA COMUNITAT VALENCIANA.**
- **PLA QUE DETERMINE LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES I D'ACCIÓ A SEGUIR, PER A ELABORAR L'ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ PER AL CONSUM SOSTENIBLE (EECS).**

L'abast dels treballs comprèn la realització d'un diagnòstic de la situació de l'educació i formació en matèria de consum en el territori valencià, com a punt d'inici essencial per a identificar, conèixer i localitzar iniciatives i actors territorials que constituïran una part elemental per a la definició de les Línies Estratègiques i d'Acció en què es basarà l'Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible de la Comunitat Valenciana des de 2021 fins a 2024.

Pel que fa al **procediment d'actuació**, es determinen en les següents fases:

Il·lustració 1. Fases de treball per a l'elaboració de l'EECS

La definició de l'Estratègia s'ha dut a terme en tres fases diferenciades. En primer lloc, per mitjà d'un anàlisi documental preliminar s'ha aconseguit identificar els actors que estan treballant actualment en matèria de consum sostenible i se'ls ha convidat a formar part del procés participatiu. A més, aquest anàlisi, ha permès obtenir un diagnòstic inicial i extraure unes conclusions inicials, que posteriorment han sigut ratificades pels actors que han participat en el procés. Amb aquesta informació es va elaborar **l'informe inicial** a juny de 2020 i es va establir la metodologia a seguir al llarg del procés.

En segon lloc, la fase del diagnòstic ha permès ratificar o no les hipòtesis plantejades inicialment i també ha proporcionat un espai perquè els actors plantegen la seua visió de la situació actual en matèria d'educació per al consum sostenible. Per a això, s'ha comptat amb dos processos participatius: un qüestionari i entrevistes focals. El qüestionari es va fer arribar als actors identificats en la fase anterior amb l'objectiu de conèixer quines entitats estan treballant activament en matèria d'educació en consum i els projectes que estan desenvolupant. Per a poder complementar aquesta informació, es va dissenyar altre procés participatiu dirigit a entitats o grups concrets pertanyents a diferents sectors; amb qui es van realitzar entrevistes focals o Focus Groups, que també han aportat informació de gran qualitat i utilitat per al desenvolupament de l'Estratègia. Al llarg d'esta etapa, s'ha redactat **l'informe de camp** que recull totes les activitats que s'han realitzat i els resultats obtinguts en els dos processos participatius d'aquesta fase de diagnòstic.

Finalment, la tercera i última fase ha estat centrada en la definició de les línies d'acció de l'Estratègia. Es va dissenyar un qüestionari adaptat, dirigit a tots els actors involucrats en els dos processos anteriors, incloent altres actors que s'han identificat al llarg del procés. L'objectiu ha sigut realitzar preguntes concretes sobre les accions i línies estratègiques que les entitats consideren idònies per a avançar i treballar en matèria d'educació per al consum sostenible. Després de realitzar les extraccions de les aportacions i analitzar tota la informació, s'ha elaborat **l'informe final**.

4. PRESENTACIÓ DE L'EQUIP DE TREBALL

Agustín Pons Contreras, Enginyer Superior Agrònoms per l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Agrònoms de la Universitat Politècnica de València, Educador Social habilitat, Monitor de Temps Lliure, Animador Juvenil i Formador d'Animadors. Desenvolupa tasques de direcció, coordinació i gestió de projectes diversos de consultoria i assistència tècnica en l'àmbit de polítiques públiques i sostenibilitat, amb especial dedicació a la planificació estratègica de desenvolupament local. Destaca una dilatada tasca formativa, de comunicació social i la participació directa en projectes estratègics.

Clara Chorques Sanz, Llicenciada en Ciències Ambientals per la Facultat de Ciències Biològiques de la Universitat de València, Màster en planificació territorial, i Expert Universitari en Auditories de Sistemes Integrats de Gestió. És consultora especialitzada en gestió i execució de projectes per a les administracions públiques i entitats sense ànim de lucre: observatoris prospectius, anàlisis i estudis, recolzament a emprenedors, avaluacions de projectes i accions, plans estratègics i d'innovació, anàlisi i intercanvi de bones pràctiques.

Mireia Renau Marco, Llicenciada en Ciències Ambientals per la Universitat de València, i Màster en Eficiència Energètica i Sostenibilitat. Desenvolupa la seua tasca com a consultora en planificació territorial, comunicació i sostenibilitat, i és experta en processos de dinamització i concertació ciutadana.

Blanca Oliver Pozo, Llicenciada en Geografia i treballs de doctorat en Desenvolupament Territorial i Local per la Universitat de Sevilla. Màster expert en gestió d'administracions públiques, avaluació d'impacte ambiental i ordenació del territori. La seua carrera s'ha centrat en projectes de gestió del territori, implementació d'estratègies de desenvolupament urbà sostenible integrat i finançament públic a nivell local i regional.

Alba Maravall Ferrer, Graduada en Ciències Polítiques i de l'Administració Pública per la Universitat de València. Desenvolupa la seua tasca com a consultora junior de projectes en l'àmbit de disseny, anàlisis i avaluació de polítiques públiques, plans estratègics i els processos participatius.

5. DESCRIPCIÓ DE L'OBJECTE AVALUADOR

L'anàlisi preliminar de la documentació, va determinar que no existeix al territori valencià una línia d'acció clara i compartida per part de les entitats i organismes públics i privats; situació que mostra la **necessitat de definir de manera participada una Estratègia marc de treball** o d'actuació comuna.

Aquesta metodologia de treball participada possibilitarà l'aparició de sinergies i col·laboracions entre entitats, afavorint una major repercussió social de les iniciatives o actuacions que es realitzen i una optimització dels recursos existents al llarg del territori.

Per tant, el primer objectiu de l'Estratègia ha sigut **implicar als actors territorials** existents en l'àmbit d'educació en consum, en la definició de les línies estratègiques i d'acció a treballar en el territori de la Comunitat Valenciana al llarg del període 2021 i 2024 en matèria d'educació per al consum sostenible.

Amb tot açò, es pretén que les iniciatives i projectes que es treballen tinguen unes línies estratègiques comuns, que els actors i entitats públiques i privades territorials senten com a pròpies. Així es vol donar continuïtat al seu treball com a eina fonamental per a construir societats futures més sostenibles i resilients i aconseguir avançar cap a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

6. METODOLOGIA I CONDICIONANTS I LIMITS DE L'ESTUDI REALITZAT

Per a l'anàlisi de les dades extretes al llarg de tot el procés, s'ha seguit el següent esquema metodològic:

6.1. FITXA DE L'AVALUACIÓ

**Anàlisi i diagnòstic de la situació actual dels Instruments en matèria d'Educació en Consum Sostenible.
Proposta de Línies Estratègiques per a la futura Estratègia d'Educació en Consum Sostenible.**

OBJECTIU

Descripció de la metodologia a utilitzar per realitzar una correcta identificació dels estudis, iniciatives i projectes existents en matèria d'educació en consum sostenible al territori valencià. A partir d'aquest diagnòstic, es farà la proposta inicial de les principals línies d'acció a contemplar en l'elaboració de l'Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible de la Comunitat Valenciana

FASES DEL DESENVOLUPAMENT

PRODUCTE / ENTREGABLE

1. IDENTIFICACIÓ DE LA METODOLOGIA DE RECERCA D'INFORMACIÓ

A partir dels processos participatius de reflexió i construcció col·lectiva s'han analitzat i revisat els documents de planificació, estudis, normes, informes de seguiment, convocatòries d'ajudes i programes de formació, així com qualsevol altra informació d'interès, per a l'objecte d'este projecte, publicats pels organismes d'especial rellevància vinculats al consum responsable. S'han pres com a punt de partida els documents de referència de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum i els resultats dels processos participatius amb els actors identificats inicialment com a actors claus:

- Oficines Municipals d'Informació al Consumidor (OMICs)
- Entitats del tercer sector.
- Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica.
- Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV).
- Consorcis de Residus (en matèria de prevenció i malbaratament alimentari).
- Sindicats Agraris.

2. ANÀLISIS DOCUMENTAL I REGISTRE D'INFORMACIÓ DELS INSTRUMENTS ACORDATS

A partir de la informació aportada, revisió dels estudis localitzats i registre en una base de dades que recull de cadascun dels estudis la següent informació:

- a. ID
- b. Organisme responsable
- c. Instrument: pla, acció, programa, línia de subvenció
- d. Objectiu
- e. Breu descripció
- f. Vigència: Data final període
- g. Tipus d'acció formativa
- h. Sinergies amb altres entitats
- i. Afecció sectorial: medi ambient, sanitat, comerç, desenvolupament econòmic, etc.
- j. Àmbit territorial: comunitari, nacional, regional, local
- k. Pertany al sector públic.

Llistat definitiu
d'instruments
d'anàlisi

3. CATEGORITZACIÓ QUALITATIVA I QUANTITATIVA DELS ESTUDIS IDENTIFICATS

S'han categoritzat quantitativa i qualitativament els instruments identificats, determinant el nombre d'accions d'educació i formació per al consum responsable que realitzen i la seua qualitat (especialització en la matèria i/o contribució a l'educació en el consum responsable).

Així per a la categorització quantitativa s'ha assignat un valor entre 1-3 a cada organisme en funció del nombre dels instruments identificats:

- **1: cap instrument (amb objecte que es puguem identificar en la posterior matriu de materialitat),**
- **2: valors entre 1-2 instruments,**
- **3: ≥3 instruments identificats**

Per a la valoració qualitativa s'ha valorat atenent al nivell de detall, utilitat de les dades aportades pels instruments i la seua contribució a l'educació del consum responsable. La valoració serà baixa, mitjana o alta i s'assignarà un valor subjectiu entre 1-3 amb un ajust fins a 1 decimal.

Aquesta categorització ha permès fer una classificació en ordre de rellevància per fer un diagnòstic de la situació actual. Amb aquesta informació, s'han dissenyat les línies d'acció en matèria de formació i educació en consum responsable per a la futura Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible.

4. ANÀLISIS DE MATERIALITAT

A partir de l'entregable "Llistat definitiu d'instruments d'anàlisi" i de la seua categorització quantitativa i qualitativa, s'ha elaborat una matriu de materialitat creuant els resultats dels estudis per sectors. Aquest anàlisi s'ha realitzat a través d'una Excel on es llisten aspectes categoritzats que han de ser avaluats segons la seua prioritat per al projecte.

L'anàlisi de materialitat resultant s'ha plasmat en un diagrama gràfic on es representen cada un dels elements analitzats segons la seua tipologia per sectors (quantitat d'estudis existents i qualitat dels estudis).

Cada element unificat es correspondrà amb un punt amb format (X, Y), on:

- **Y analitza la qualitat de l'anàlisi classificant-los en tres categories: insuficient, correcte, òptim.**
- **X representa la quantitat de dades aportades amb la que la xifra ha sigut estudiada en els instruments analitzats, valorat pel nombre d'estudis que comprenen esta temàtica.**

En la matriu s'estableixen 4 quadrants segons siga la quantitat i qualitat de les dades analitzades en els estudis. La situació ideal serà aquella que proporcione una gran quantitat d'informació a la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum de la Generalitat Valenciana i que aquesta siga de qualitat (estat Òptim). Sempre serà més útil un estudi de la categoria "correcte" que "insuficient", ja que seran més útils les dades de qualitat que una major quantitat d'estudis del sector.

Llistat síntesi dels elements analitzats de major rellevància.

5. DIAGRAMA DE FLUXE DE PROCESSOS (RELACIONS I DEPENDÈNCIA)

Basant-se en reforçar el diagnòstic i com a suport a la proposta d'accions estratègiques per a la futura Estratègia d'Educació en Consum Sostenible de la Comunitat Valenciana, s'ha elaborat un diagrama de fluxos partint dels resultats obtinguts en les fases anteriors.

El diagrama de fluxos de relacions i dependència representa un mapa on confrontar la situació actual de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum de la Generalitat Valenciana, respecte a la resta d'organismes que treballen en matèria d'educació per al consum responsable; amb la situació ideal pel que fa al posicionament institucional en la matèria.

Esta ferramenta serà d'utilitat a la DGCAC per a identificar on posar el focus de les relacions interinstitucionals i valorar on redoblar esforços per a ser la referència en consum sostenible a tots els efectes.

Esquema de relacions i posicionament

6. PROPOSTA D'ACTUACIÓ

El procés finalitza amb una proposta de les Línies Estratègiques i Accions per a l'educació en consum responsable, que servisquen al mateix temps, com a propostes concretes en esta matèria en la futura Estratègia en Consum responsable 2021-2024.

Proposta d'accions i línies estratègiques en matèria d'educació en consum responsable

6.2. FASES DELS TREBALLS D'ANÀLISI I DIAGNÒSTIC PER A L'ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ EN CONSUM SOSTENIBLE

Per a l'anàlisi de les dades extretes al llarg de tot el procés, s'ha seguit el següent esquema metodològic:

FASE 1: ANÀLISI DOCUMENTAL PRELIMINAR

La realització d'un anàlisi documental previ ha possibilitat la identificació d'entitats i actors clau que treballen actualment en matèria de consum sostenible, coneixent i localitzant-les en el territori. A més, des de la Direcció General es va fer una recopilació d'entitats públiques i privades amb qui treballen normalment a través de les línies de subvenció de la pròpia Conselleria.

Tots els actors identificats a partir d'aquest anàlisi documental previ, van ser convidats a participar en la definició del diagnòstic de partida i posteriorment en l'elaboració de la pròpia Estratègia.

FASE 2: DIAGNÒSTIC DE PARTIDA

Per a realitzar el Diagnòstic de la situació de partida en matèria d'educació en consum sostenible a la Comunitat Valenciana s'han dut a terme una sèrie de **processos participatius** on l'objectiu principal ha sigut garantir la implicació de tots els actors clau identificats en la fase prèvia i obrir el ventall d'actors implicats al llarg del desenvolupament dels treballs. Per motiu de la situació excepcional a causa de la situació d'emergència sanitària provocada per la pandèmia mundial del COVID-19, la participació s'ha realitzat majoritàriament de manera telemàtica.

Les **tècniques d'anàlisi apreciatiu**, són les que s'han fet servir al llarg del procés per a la recopilació de la informació.

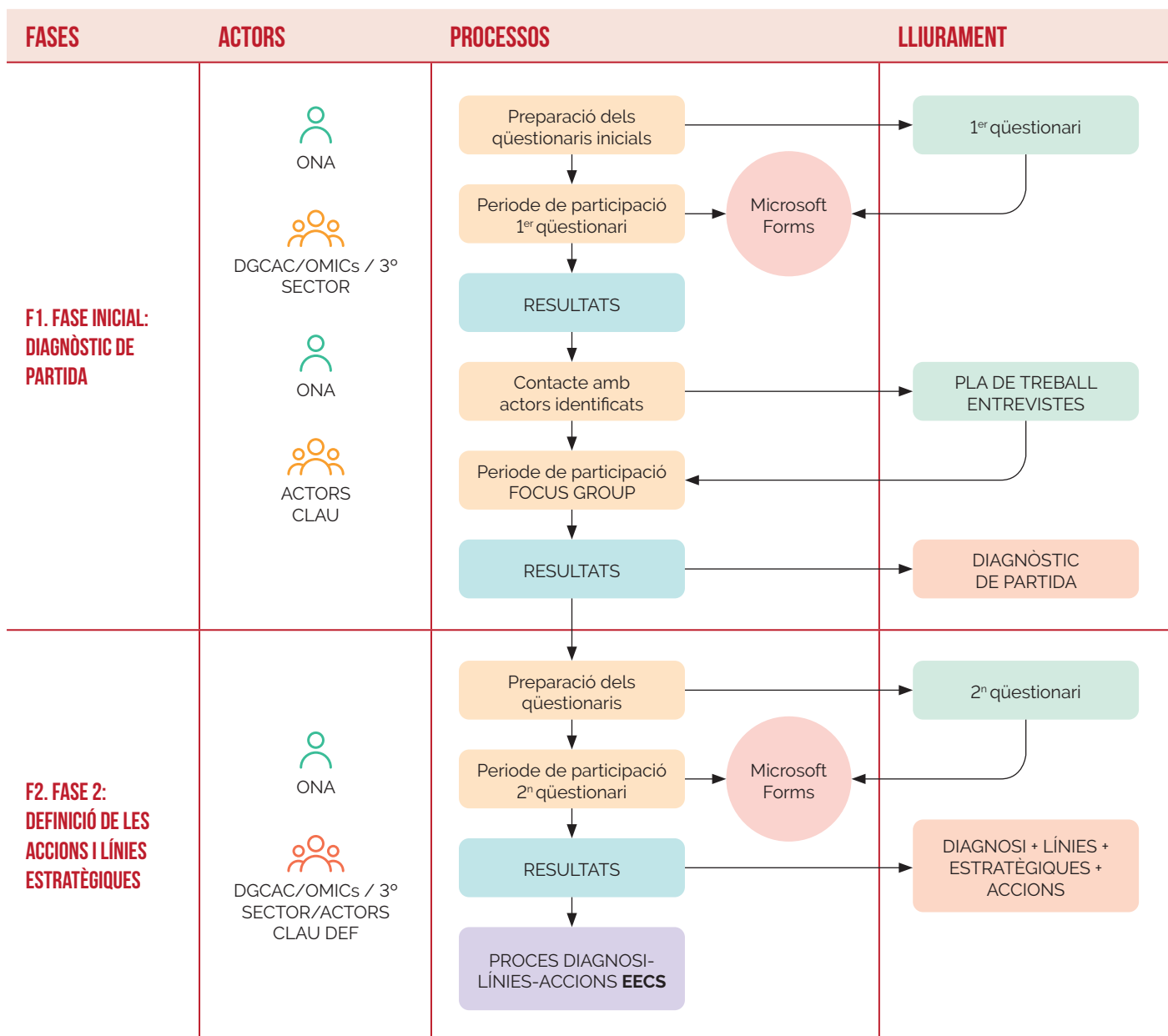
-
- **Tècniques d'anàlisi apreciatiu:** grup de ferramentes basades en l'enfocament generatiu. Aquest plantejament, ha permès definir escenaris futurs possibilistes i ajudar els actors implicats a mostrar les seues habilitats i experiències positives posant en valor el que fan bé.
-

Les ferramentes seleccionades per a desenvolupar el procés han sigut les següents:

-
- **Qüestionaris:** S'han llançat 2 enquestes online a través de la plataforma Microsoft Forms. En la primera enquesta l'objectiu era que els actors donaren la seua visió sobre la situació actual de la matèria d'estudi. En quant al segon qüestionari, les preguntes eres més específiques per poder elaborar posteriorment les línies d'acció del Pla final.
 - **Entrevistes:** S'han realitzat 4 entrevistes mitjançant les dinàmiques de treball "Focus Group", amb els actors clau en l'àmbit del consum sostenible i que per la seua activitat o experiència han aportat informació de gran qualitat per a la definició de l'Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible.
-

En la Il·lustració 2 es mostren les diferents fases del procés participatiu, els actors que han format part d'este i l'objectiu de cadascuna de les fases.

Il·lustració 2. Diagrama de processos de participació per a l'ECS

Al llarg de tot el procés d'anàlisi i extracció de dades s'ha treballat amb els actors identificats per part de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum, convidant-los a participar en el primer procés de participació dissenyat. En ells s'inclouen entitats públiques, associacions i altres actors rellevants en este àmbit.

Paral·lelament, a fi de completar el diagnòstic inicial, s'han realitzat entrevistes apreciatives, amb entitats o col·lectius que treballen activament en l'àmbit de l'educació en consum sostenible.

Estes metodologies han permès identificar a gran quantitat d'actors territorial; i als identificats inicialment, s'han anat afegint altres entitats o associacions a mesura que s'ha anat avançant en el treball de camp realitzat. La taula següent recull tots els actors que han sigut convidats a participar al llarg de tot el procés participatiu.

Taula 1. Actors convidats a participar, per tipologia i sector.

ID	ENTITAT	TIPOLOGIA	SECTOR	ID	ENTITAT	TIPOLOGIA	SECTOR
1	ACUSE Associació de Consumidores en España	Associació	Privat	21	Consum Cooperativa	Distribució/cooperativa	Privat
2	ADICAE Valencia	Associació	Privat	22	Som Alimentació	Distribució/cooperativa	Privat
3	Associació Ciutadania i Comunicació ACICOM	Associació	Privat	23	Mercadona	Empresa	Privat
4	Associació d'ames de casa, consumidores i usuaris de Sant Joan d'Alacant	Associació	Privat	24	Acció Ecologista Agrò	Entitat del tercer sector	Privat
5	Associació Espanyola contra el càncer	Associació	Privat	25	Associació el Rastrell	Entitat del tercer sector	Privat
6	Associació Tyrius	Associació	Privat	26	Associació Espanyola de Recuperadors d'Economia Social i Solidària (AERESS)	Entitat del tercer sector	Privat
7	Associació Valenciana d'Empresaris	Associació	Privat	27	Fundació Novessendes	Entitat del tercer sector	Privat
8	Associació Valenciana de Consumidors i Usuaris AVACU	Associació	Privat	28	Intermon Oxfam Valencia	Entitat del tercer sector	Privat
9	FACUA – Consumidors en Acció	Associació	Privat	29	La tenda de tot el mon	Entitat del tercer sector	Privat
10	Federació Provincial de ames de casa, consumidores i usuaris LUCENTUM de Alicante	Associació	Privat	30	SETEM Valencia	Entitat del tercer sector	Privat
11	La Nova Associació del Voluntariat	Associació	Privat	31	Càritas	Entitat del tercer sector	Privat
12	Petjades	Associació	Privat	32	Centre d'Estudis Rurals i d'Agricultura Internacional (CERA)	Entitat del tercer sector	Privat
13	UNAE: Associació de la Comunitat Valenciana especialitzada en Consum i Qualitat de Vida	Associació	Privat	33	Creu Roja	Entitat del tercer sector	Privat
14	Unió de Consumidores Alacant	Associació	Privat	34	Fons Valencià per la Solidaritat	Entitat del tercer sector	Privat
15	Unió de Consumidors Castelló	Associació	Privat	35	Fundació InteRed	Entitat del tercer sector	Privat
16	Unió de Consumidors Valencia (UCE)	Associació	Privat	36	Greenpeace Comunitat Valenciana	Entitat del tercer sector	Privat
17	Conselleria de Agricultura	Conselleria	Públic	37	Xarxa d'entitats del País Valencià	Entitat del tercer sector	Privat
18	Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV)	Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica	Públic	38	Càtedra Terra Ciutadana UPV	Organisme	Públic
19	Consorci de Gestió de Residus Valencia Interior	ConSORCI	Públic	39	Xarxa de Centres Educatius (CEFIRE)	Organisme	Públic
20	Collegi de dietistes i nutricionistes de la Comunitat Valenciana	Corporació de dret públic	Públic	40	OMIC Ajuntament Alacant	Organisme públic	Públic

ID	ENTITAT	TIPOLOGIA	SECTOR	ID	ENTITAT	TIPOLOGIA	SECTOR
41	OMIC Ajuntament Alcoi	Organisme públic	Públic	76	OMIC Ajuntament de Crevillent	Organisme públic	Públic
42	OMIC Ajuntament d'Alaquàs	Organisme públic	Públic	77	OMIC Ajuntament de Dènia	Organisme públic	Públic
43	OMIC Ajuntament d'Albal	Organisme públic	Públic	78	OMIC Ajuntament de Finestrat	Organisme públic	Públic
44	OMIC Ajuntament d'Albatera	Organisme públic	Públic	79	OMIC Ajuntament de Gandia	Organisme públic	Públic
45	OMIC Ajuntament d'Alboraia	Organisme públic	Públic	80	OMIC Ajuntament de Guadamar del Segura	Organisme públic	Públic
46	OMIC Ajuntament d'Alcora	Organisme públic	Públic	81	OMIC Ajuntament de la Costera	Organisme públic	Públic
47	OMIC Ajuntament d'Aldaia	Organisme públic	Públic	82	OMIC Ajuntament de la Vall d'Uixò	Organisme públic	Públic
48	OMIC Ajuntament d'Alfàs del Pi	Organisme públic	Públic	83	OMIC Ajuntament de Calp	Organisme públic	Públic
49	OMIC Ajuntament d'Algemesi	Organisme públic	Públic	84	OMIC Ajuntament de les Alqueries	Organisme públic	Públic
50	OMIC Ajuntament d'Amenara	Organisme públic	Públic	85	OMIC Ajuntament de Carcaixent	Organisme públic	Públic
51	OMIC Ajuntament d'Almoradí	Organisme públic	Públic	86	OMIC Ajuntament de la Carlet	Organisme públic	Públic
52	OMIC Ajuntament d'Alzira	Organisme públic	Públic	87	OMIC Ajuntament de Llíria	Organisme públic	Públic
53	OMIC Ajuntament d'Aspe	Organisme públic	Públic	88	OMIC Ajuntament de Cullera	Organisme públic	Públic
54	OMIC Ajuntament d'El Campello	Organisme públic	Públic	89	OMIC Ajuntament de Manises	Organisme públic	Públic
55	OMIC Ajuntament d'El Pinós	Organisme públic	Públic	90	OMIC Ajuntament de Mislata	Organisme públic	Públic
56	OMIC Ajuntament d'El Raspeig	Organisme públic	Públic	91	OMIC Ajuntament de Moixent	Organisme públic	Públic
57	OMIC Ajuntament d'Elda	Organisme públic	Públic	92	OMIC Ajuntament de Moncada	Organisme públic	Públic
58	OMIC Ajuntament d'Elx	Organisme públic	Públic	93	OMIC Ajuntament de Monforte del Cid	Organisme públic	Públic
59	OMIC Ajuntament d'Ibi	Organisme públic	Públic	94	OMIC Ajuntament de Moraira	Organisme públic	Públic
60	OMIC Ajuntament d'Oliva	Organisme públic	Públic	95	OMIC Ajuntament de Novelda	Organisme públic	Públic
61	OMIC Ajuntament d'Onda	Organisme públic	Públic	96	OMIC Ajuntament de Nules	Organisme públic	Públic
62	OMIC Ajuntament d'Ontinyent	Organisme públic	Públic	97	OMIC Ajuntament de Paiporta	Organisme públic	Públic
63	OMIC Ajuntament d'Orihuela	Organisme públic	Públic	98	OMIC Ajuntament de Paterna	Organisme públic	Públic
64	OMIC Ajuntament de Benaguasil	Organisme públic	Públic	99	OMIC Ajuntament de Pedreguer	Organisme públic	Públic
65	OMIC Ajuntament de Benejuzar	Organisme públic	Públic	100	OMIC Ajuntament de Petrer	Organisme públic	Públic
66	OMIC Ajuntament de Benicàssim	Organisme públic	Públic	101	OMIC Ajuntament de Pilar de la Horadada	Organisme públic	Públic
67	OMIC Ajuntament de Benidorm	Organisme públic	Públic	102	OMIC Ajuntament de Quart de Poblet	Organisme públic	Públic
68	OMIC Ajuntament de Benicarló	Organisme públic	Públic	103	OMIC Ajuntament de Callosa de Segura	Organisme públic	Públic
69	OMIC Ajuntament de Benifaió	Organisme públic	Públic	104	OMIC Ajuntament de La Pobla de Vallbona	Organisme públic	Públic
70	OMIC Ajuntament de Benissa	Organisme públic	Públic	105	OMIC Ajuntament de Requena	Organisme públic	Públic
71	OMIC Ajuntament de Bétera	Organisme públic	Públic	106	OMIC Ajuntament de Riba-Roja del Túria	Organisme públic	Públic
72	OMIC Ajuntament de Burjassot	Organisme públic	Públic	107	OMIC Ajuntament de Rojales	Organisme públic	Públic
73	OMIC Ajuntament de Burriana	Organisme públic	Públic	108	OMIC Ajuntament de Sagunt	Organisme públic	Públic
74	OMIC Ajuntament de Catarroja	Organisme públic	Públic	109	OMIC Ajuntament de Santa Pola	Organisme públic	Públic
75	OMIC Ajuntament de Chestre	Organisme públic	Públic	110	OMIC Ajuntament de Segorbe	Organisme públic	Públic

ID	ENTITAT	TIPOLOGIA	SECTOR	ID	ENTITAT	TIPOLOGIA	SECTOR
111	OMIC Ajuntament de Silla	Organisme públic	Públic	121	OMIC Ajuntament de Villena	Organisme públic	Públic
112	OMIC Ajuntament de Sollana	Organisme públic	Públic	122	OMIC Ajuntament de Vinaròs	Organisme públic	Públic
113	OMIC Ajuntament de Sueca	Organisme públic	Públic	123	OMIC Ajuntament de Xàbia	Organisme públic	Públic
114	OMIC Ajuntament de Torrent	Organisme públic	Públic	124	OMIC Ajuntament de Xirivella	Organisme públic	Públic
115	OMIC Ajuntament de Torrevieja	Organisme públic	Públic	125	Mancomunitat de la Ribera Alta	Organisme públic	Públic
116	OMIC Ajuntament de València	Organisme públic	Públic	126	Mancomunitat l'Horta Nord	Organisme públic	Públic
117	OMIC Ajuntament de Vila de Muro	Organisme públic	Públic	127	Mancomunitat la Canal	Organisme públic	Públic
118	OMIC Ajuntament de Vila-real	Organisme públic	Públic	128	La Unió Sindicat Agrari	Sindicat	Privat
119	OMIC Ajuntament de Villajoyosa	Organisme públic	Públic	129	Unión de Pequeños Agricultores y Ganaderos (UPA)	Sindicat	Privat
120	OMIC Ajuntament de Villar del Arzobispo	Organisme públic	Públic	130	Unión General de Treballadors (UGT)	Sindicat	Privat

Amb l'objectiu de donar major coherència a l'anàlisi de les dades extretes de tots els agents consultats i basant-se en poder obtenir uns resultats que aporten informació suficient, s'han unificat les variables corresponents a la tipologia de l'organisme de la manera següent:

Taula 2. Nombre d'actors per tipologia.

ID	TIPOLOGIA	NOMBRE
→ 1	OMICs/Ajuntaments	88
→ 2	Associacions i Tercer sector	30
→ 3	Conselleries	2
→ 4	Altres	10

Com s'ha descrit, a mesura que ha anat avançant el procés, els actors identificats han sigut convidats a participar en les diferents fases. En la figura següent s'ha fet una unificació dels grups d'interès especificant en quina fase del procés han participat:

Il·lustració 3. Grups d'interès segons la fase de participació.

Atenent a estes consideracions, en el procés realitzat es diferencien 3 etapes de participació.

Les **dues primeres etapes del procés participatiu** es van dur a terme de manera paral·lela i el treball va estar centrat en realitzar el diagnòstic de partida. Per una banda es va convidar a participar a les OMICs i associacions en el projecte, a partir d'un qüestionari al que van respondre un total de **29 entitats**.

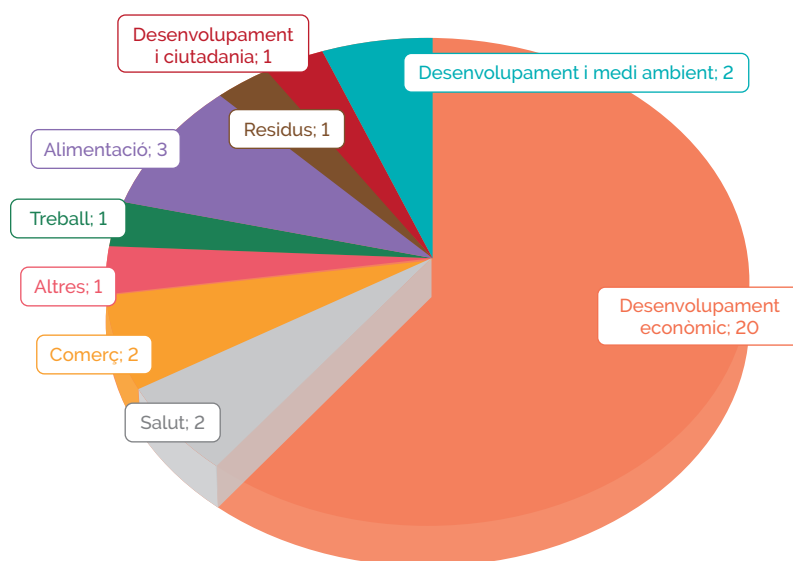
Per altra banda es va treballar amb grups focals amb actors clau que treballen en iniciatives actives al territori, per avançar en la diagnosi de la situació inicial i en la construcció col·lectiva i participada de les Línies Estratègiques i el Pla d'Acció. Es van realitzar **4 entrevistes** en total.

Taula 3. Participants Focus Group.

PARTICIPANTS FOCUS GROUP			
ID	ORGANISME	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL
1	Sindicat Unió General dels Treballadors del País Valencià Laboral Autonòmic	Laboral	Autonòmic
2	Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana	Medi ambient	Autonòmic
3	Sindicat Agrari La Unió Alimentació Autonòmic	Alimentació	Autonòmic
4	ConSORCI de Residus València Interior	Medi ambient	Autonòmic

El següent gràfic mostra les diferents tipologies de projecte que es desenvolupen des de les entitats i associacions que han participat activament en el diagnòstic de partida; bé responent al qüestionari inicial o bé a través de les entrevistes realitzades. La categoria més freqüent es la de desenvolupament econòmic, però la resta d'àmbits de treball també tenen un pes important; reflexant-se així la transversalitat dels projectes en matèria de consum que es duen a terme en el territori valencià.

Gràfic 1. Participants en la fase de diagnosi per tipologia de projecte.

FASE 3: DEFINICIÓ DE LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES

Per a l'elaboració final de l'Estratègia d'Educació en Consum Sostenible de la Comunitat Valenciana és fonamental definir les Línies Estratègiques i concretar-les en accions. En aquesta definició s'han incorporat les propostes de les entitats enquestades i el seu enfocament plantejat per aconseguir que l'Estratègia reculla totes les seues propostes i siga un document compartit per totes les entitats implicades.

Amb aquesta finalitat s'ha desenvolupat un últim procés participatiu amb l'elaboració d'un qüestionari al que s'ha convidat a participar a tots els actors, tant els que van participar en la primera fase com els identificats a partir d'estos.

L'objectiu d'aquest qüestionari ha sigut conèixer els punts de vista de les entitats en referència a les línies d'acció i els punts clau que consideren que deu contemplar l'Estratègia. S'han rebut un total de **28 aportacions** de diferents OMICs, associacions i entitats del tercer sector.

7. RESULTATS DEL DIAGNÒSTIC

7.1. INICIATIVES IMPULSADES EN MATÈRIA D'EDUCACIÓ EN CONSUM RESPONSABLE

Al llarg de tot el procés participatiu han participat activament un total de **41 entitats i associacions** responnent als qüestionaris llançats i/o en les entrevistes realitzades. Es llisten a continuació.

Taula 4. Relació d'actors que han participat activament al procés.

NOMBRE	ENTITAT	TIPOLOGIA	NOMBRE	ENTITAT	TIPOLOGIA
1	ADICAE Comunitat Valenciana	Associació	22	OMIC Ajuntament de Benicarló	Organisme Públic
2	FACUA – Consumidors en Acció Comunitat Valenciana	Associació	23	OMIC Ajuntament de Monforte del Cid	Organisme Públic
3	Associació Tyrius	Associació	24	OMIC Ajuntament de Xàbia	Organisme Públic
4	Unió de Consumidors Alacant	Associació	25	OMIC Ajuntament de Santa Pola	Organisme Públic
5	UNAE (Unió Associativa de la CV especialitzada en consum i qualitat de vida)	Associació	26	OMIC Ajuntament de Paiporta	Organisme Públic
6	Unió de Consumidors València	Associació	27	OMIC Ajuntament de Villena	Organisme Públic
7	Associació Valenciana de Consumidors i Usuaris AVACU	Associació	28	OMIC Ajuntament de la Pobla de Vallbona	Organisme Públic
8	ACCICOM	Associació	29	OMIC Ajuntament d'Ontinyent	Organisme Públic
9	Federació Provincial de ames de casa, consumidores i usuaris LUCENTUM d'Alacant	Associació	30	OMIC Ajuntament de Benissa	Organisme Públic
10	Associació de ames de casa, consumidores i usuaris de Sant Joan d'Alacant	Associació	31	OMIC Ajuntament d'Ibi	Organisme Públic
11	Unió de Consumidors Castelló	Associació	32	OMIC Ajuntament de Manises	Organisme Públic
12	ACUSE Associació de Consumidors en Espanya	Associació	33	OMIC Ajuntament de Burjassot	Organisme Públic
13	Centre d'Educació Ambiental Comunitat Valenciana – CEA CV	Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica	34	OMIC Ajuntament d'Alcoi	Organisme Públic
14	Consorci de Gestió de Residus València Interior V3	ConSORCI	35	OMIC Ajuntament de Benidorm	Organisme Públic
15	Collegi Oficial de Dietistes-Nutricionistes de la Comunitat Valenciana	Corporació de dret públic	36	OMIC Ajuntament de Pilar de la Horadada	Organisme Públic
16	Consum Cooperativa	Distribució/Cooperativa	37	OMIC Ajuntament de El Campello	Organisme Públic
17	Centre d'Estudis Rurals i d'Agricultura Internacional (CERA)	Entitat del tercer sector	38	OMIC Ajuntament d'Alacant - Centre Educatiu de Recursos de Consum	Organisme Públic
18	Fons València per la Solidaritat	Entitat del tercer sector	39	OMIC Ajuntament de Castelló de la Plana	Organisme Públic
19	Creu Roja Comunitat Valenciana	Entitat del tercer sector	40	Unió General de Treballadors – UGT	Sindicat
20	Intermon Oxfam Comunitat Valenciana	Entitat del tercer sector	41	La Unió Sindicat Agrari	Sindicat
21	ONGD Petjades	Entitat del tercer sector			

Un dels objectius de l'anàlisi inicial ha sigut identificar aquells instruments que afecten l'àmbit d'estudi, l'educació de consum responsable, i aquelles entitats/organismes que més influència tenen en esta matèria.

A partir dels qüestionaris i les entrevistes en grups de treball, que es van dur a terme entre juny, juliol i agost de 2020 es van extraure les conclusions següents:

Del nombre total d'entitats que han participat, s'han identificat **38 entitats actives** que treballen en matèria d'educació en consum al territori valencià fent servir diferents instruments (programes de formació, campanyes de difusió, serveis, entre altres). Aquestes entitats treballen a nivell local, provincial, regional i nacional i tenen distintes escales d'afectació. Per classificar-les s'ha atès a aquests dos criteris:

→ **TIPOLOGIA DE PROJECTES SEGONS L'ÀREA DE GESTIÓ**

→ **SINERGIES ENTRE ORGANISMES**

La taula següent recull la informació de les 38 aportacions realitzades per part d'associacions, OMICs i entitats del tercer sector, que treballen en projectes o iniciatives actives en matèria de consum sostenible al territori valencià.

Taula 5. Instruments per organisme i àmbit territorial.

ID	ORGANISME	INSTRUMENT	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL
1	Ajuntament Benicarló - OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
2	ADICAE Comunitat Valenciana	Formacions	Salut	Autonòmic
3	Ajuntament Monforte del Cid - OMIC	Campanyes	Salut	Local
4	FACUA Comunitat Valenciana	Xerrades	Comerç	Autonòmic
5	Ajuntament Santa Pola - OMIC	Servei	Comerç	Local
6	Associació Tyrius	Formacions	Desenvolupament econòmic	Autonòmic
7	Ajuntament Pobla de Vallbona - OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
8	Ajuntament Ontinyent - OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
9	Ajuntament Benissa OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
10	Ajuntament Ibi OMIC	Tallers	Desenvolupament econòmic	Local
11	Associació de Consumidors UNAE	Formacions	Desenvolupament econòmic	Autonòmic
12	Unió de Consumidors Alacant	Tallers	Desenvolupament econòmic	Provincial
13	Unió de Consumidors València	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Provincial
14	Associació AVACU-CECU	Tallers i campanyes	Desenvolupament econòmic	Provincial
15	Associació Acicom	Formacions i campanyes	Desenvolupament econòmic	Autonòmic

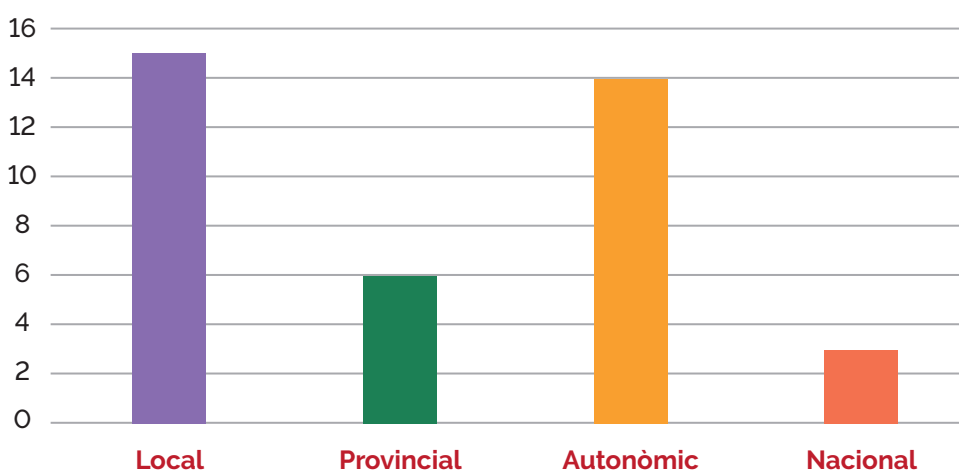
ID	ORGANISME	INSTRUMENT	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL
16	Ajuntament Manises - OMIC	Xerrades	Desenvolupament econòmic	Local
17	Ajuntament Burjassot - OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
18	Federació Provincial d'ames de casa, consumidors i usuaris LUCENTUM Alacant	Formacions i xerrades	Desenvolupament econòmic	Provincial
19	Ajuntament d'Alcoi	Tallers	Desenvolupament econòmic	Local
20	Ajuntament Benidorm	Programes ràdio	-	Local
21	Ajuntament Pilar de la Horadada - OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
22	Consum Cooperativa Valencia	Formacions i campanyes	Alimentació	Nacional
23	Ajuntament d'Alacant - Centre Recursos de Consum	Formacions	Desenvolupament econòmic	Provincial
24	Associació d'Ames de casa, Consumidors i Usuaris de San Joan d'Alacant	Xerrades	Desenvolupament econòmic	Local
25	Ajuntament El Campello - OMIC	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Local
26	Unió General de Treballadors País Valencià	Xerrades i tallers	Treball	Autonòmic
27	Centre CEACV	Formacions i campanyes	Medi ambient	Autonòmic
28	La Unió	Formacions i campanyes	Alimentació	Autonòmic
29	Consorci València Interior V3	Formacions i campanyes	Residus	Autonòmic
30	Organització CERAI	Formacions i campanyes	Alimentació	Autonòmic
31	Fons Valencià per la Solidaritat	Campanyes	Desenvolupament econòmic i ciutadania	Autonòmic
32	Collegi Oficial de Dietistes - Nutricionistes de la Comunitat Valenciana	Campanyes	Alimentació	Autonòmic
33	Cruz Roja Comunitat Valenciana	Projectes	Desenvolupament econòmic i medi ambient	Autonòmic
34	Oxfam Intermon Comunitat Valenciana	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Nacional
35	ONGD Petjades	Campanyes	Desenvolupament econòmic	Autonòmic
36	Ajuntament Castelló de la Plana - OMIC	Campanyes	Alimentació	Local
37	ACUSE Associació de Consumidores	Xerrades i tallers	Desenvolupament econòmic	Nacional
38	Unió de Consumidors Castelló	Projectes	-	Provincial

D'estes 38 entitats identificades i atenent al seu àmbit de treball, es desprèn que 15 d'elles treballen en l'àmbit local, 6 el provincial, 14 l'autonòmic i 3 el nacional.

La major part de les entitats enquestades amb iniciatives actives en matèria d'educació en consum, pertanyen a entitats del tercer sector i associacions (24), mentre que de les OMICs participants només 14 han afirmat tenir projectes actius actualment.

Com a conclusió es pot extraure que les accions o iniciatives majoritàries que es duen a terme en matèria d'educació en consum, es centren en xarrades i jornades, formacions i tallers educatius i campanyes de sensibilització i conscienciació.

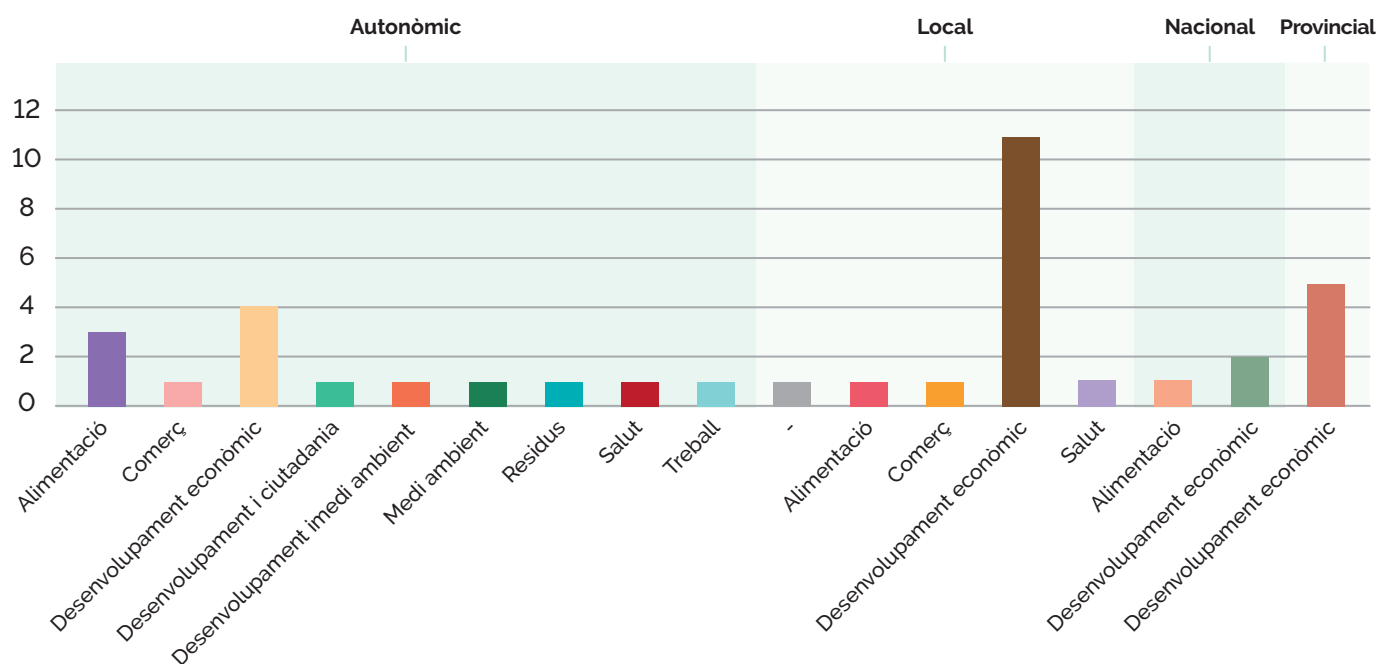
Gràfic 2. Instruments objecte d'anàlisi per àmbit territorial.

El gràfic mostra com **la major part de les iniciatives i instruments** utilitzats o aplicats en matèria de consum responsable **tenen una incidència local**, concretament 15 instruments. Però les iniciatives amb incidència supramunicipal (provincial o autonòmica) sumen un total de 22, fet que mostra que aquestes iniciatives també tenen una activitat i repercussió important en el nostre territori. Finalment, les iniciatives que s'estan implementant en matèria d'educació en consum sostenible a nivell nacional en el territori, segons les dades aportades i estudiades són les menys nombroses.

A continuació es classifiquen les iniciatives o instruments segons l'àmbit territorial i la tipologia de projecte.

Gràfic 3. Instruments objecte d'anàlisi per àmbit territorial i tipologia de projecte.

Els projectes o iniciatives que treballen en matèria d'educació en consum responsable en relació amb el desenvolupament econòmic, són les més nombroses independentment de l'àmbit territorial al que fem referència.

Atenent a la informació extreta dels qüestionaris inicials en relació a la tipologia de projectes actius en matèria d'educació en consum a la Comunitat Valenciana, es pot afirmar que les activitats que actualment es duen a terme, treballen en les línies següents:

- **COMERÇ DE PROXIMITAT**
- **DEFENSA DE LES PERSONES CONSUMIDORES**
- **MODERACIÓ DE LES COMPRES**
- **INFORMACIÓ I GESTIÓ SOBRE RECLAMACIONS**
- **CONSUM RESPECTUÓS AMB EL MEDI AMBIENT I ÚS RACIONAL DE RECURSOS**
- **MODIFICACIÓ D'HÀBITS**
- **RECICLATGE**

7.2. SISTEMATIZACIÓ DELS ELEMENTS ANALITZATS

ANÀLISI D'INSTRUMENTS

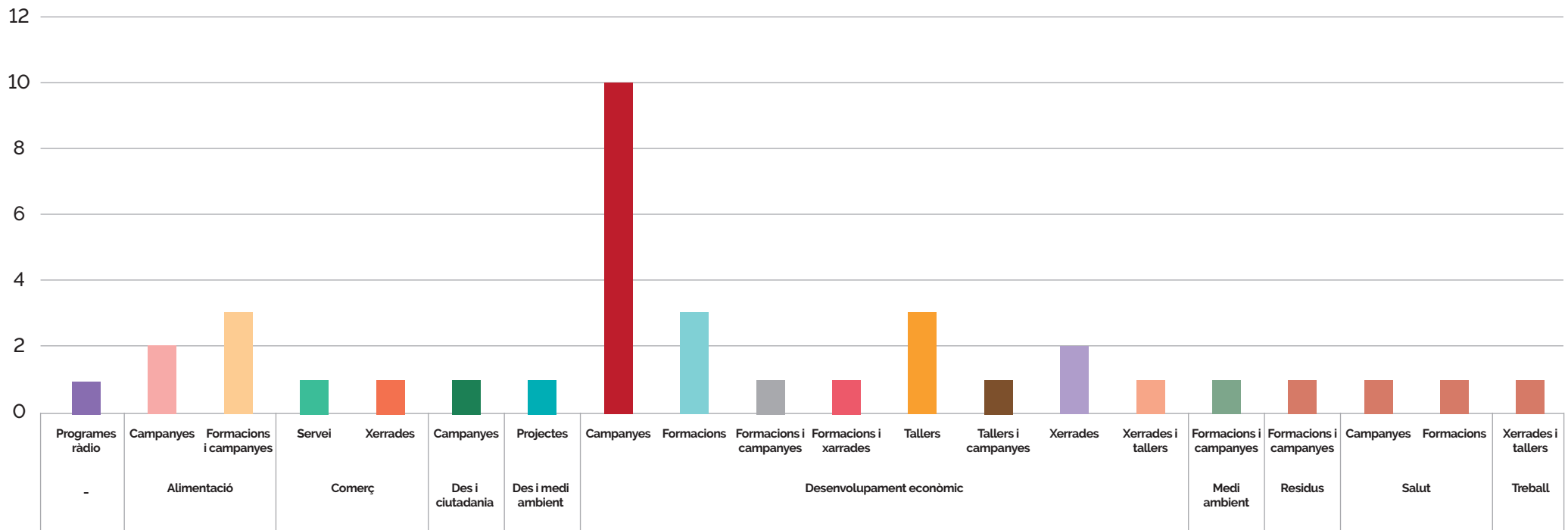
L'anàlisi d'instruments i iniciatives actives en matèria d'educació en consum sostenible és una forma de conèixer el nombre de projectes, atenent a una sèrie de variables o ítems seleccionats per a l'extracció d'informació útil.

Per a realitzar un anàlisi d'instruments acceptable és necessari seguir unes línies metodològiques, fer proves estadístiques i comptar amb una mostra adequada de participants, aquest últim requisit s'ha garantit amb el procés participatiu realitzat associat al projecte.

En línia amb la metodologia proposada, per a l'anàlisi documental i registre d'informació dels instruments acordats, es va realitzar una revisió dels estudis localitzats i s'ha dissenyat una base de dades on queda recollida tota la informació d'interès i de rellevància per a l'estratègia, que a més ha servit de guia en l'enfocament dels processos participatius per a l'extracció de dades. A l'Annex I es mostra el contingut detallat d'aquesta base de dades amb totes les categories.

Tal com s'ha definit en l'apartat 6.1, l'anàlisi i classificació dels instruments té com resultat la **identificació de 38 instruments**, dels quals 20 estan vinculats amb el Desenvolupament Econòmic i la resta es reparteix en matèria de Salut, Alimentació, Comerç, Medi Ambient i Treball entre altres:

Gràfic 4. Anàlisi dels Instruments per tipologia de projecte.

7.3. CATEGORIZACIÓ QUALITATIVA I QUANTITATIVA DELS ESTUDIS IDENTIFICATS I MATRIU DE MATERIALITAT

En este apartat s'unifiquen els passos 3 i 4 de la metodologia, descrits en la fitxa d'avaluació (apartat 6.1 del present document), per congruència en l'anàlisi i per millorar la comprensió dels resultats.

Al mateix temps que s'ha realitzat la unificació de les variables, s'han anat valorant els diferents instruments identificats de manera qualitativa i quantitativa, conforme s'estableix a la metodologia; per a elaborar la matriu de materialitat.

S'ha determinat el nombre d'instruments i accions d'educació i formació per al consum responsable, així com la qualitat dels estudis (especialització en la matèria/contribució a l'educació en el consum responsable).

Posteriorment s'ha realitzat una selecció de quins aspectes van a considerar-se segons esta categorització, atenent als que tenen una major rellevància (prioritat) per al diagnòstic inicial, per a dissenyar a continuació les línies d'acció en matèria de formació i educació en l'àmbit de consum responsable per al futur Pla Estratègic d'Educació.

Per a la valoració qualitativa s'ha observat el nivell de detall i utilitat de les dades aportades pels instruments i la seua contribució a l'educació del consum responsable; assignant-li un valor subjectiu entre 1-3 amb un ajust fins a 1 decimal.

Taula 6. Valoració de la categorització quantitativa i qualitativa dels instruments segons tipologia i prioritat.

ID	TIPOLOGIA	NOMBRE
→ Desenvolupament econòmic	1	12
	2	7
	3	4
→ Salut	1	1
	2	1
	3	0
→ Comerç	1	1
	2	0
	3	1
→ Alimentació	1	4
	2	1
	3	0
→ Medi Ambient	1	2
	2	1
→ Altres	1	0
	2	2
	3	2
		38

Taula 7. Valoració de la categorització quantitativa i qualitativa dels instruments segons rellevància.

ID	TIPOLOGIA DE PROJECTE	INSTRUMENT	PRIORITAT	RELLEVÀNCIA QUALITATIVA
1	Desenvolupament Econòmic	Campanyes	1	8,82%
2	Desenvolupament Econòmic	Campanyes	2	8,82%
3	Desenvolupament Econòmic	Campanyes	3	5,88%
4	Desenvolupament Econòmic	Xarrades	1	2,94%
5	Desenvolupament Econòmic	Xarrades	3	5,88%
6	Desenvolupament Econòmic	Formacions	1	11,76%
7	Desenvolupament Econòmic	Formacions	2	2,94%
8	Desenvolupament Econòmic	Tallers	1	5,88%
9	Desenvolupament Econòmic	Tallers	2	5,88%
10	Salut	Formacions	1	2,94%
11	Salut	Campanyes	2	2,94%
12	Comerç	Xarrades	1	2,94%
13	Comerç	Servei	3	2,94%
14	Alimentació	Formacions i campanyes	1	8,82%
15	Alimentació	Campanyes	2	2,94%
16	Medi ambient	Formacions i campanyes	1	5,88%
17	Medi ambient	Projectes	2	2,94%
18	Altres	Programes radio	3	2,94%
19	Altres	Xarrades o tallers	2	2,94%
20	Altres	Campanyes	2	2,94%

CRITERIS DE PRIORITAT

1	L'educació en consum és una línia principal en la seua entitat
2	L'educació en consum és una línia secundària en la seua entitat
3	L'educació en consum no és prioritària o no s'està treballant actualment

En este context es poden realitzar les valoracions següents:

La **tipologia** de projecte **més activa** en aquest moment entre les associacions enquestades és la del **desenvolupament econòmic**, on destaquen les formacions, els tallers i les xarrades en aquesta matèria. Aquest grup, és el que presenta un major nombre de projectes amb la prioritat 1 i 2. Les entitats que realitzen accions de major rellevància en aquest aspecte són:

- Ajuntament de Benicarló - OMIC
- Federació Provincial d'ames de casa, consumidors i usuaris LUCENTUM Alacant
- Associació d'Ames de Casa i Consumidors Tyrius
- Ajuntament Pilar de la Horadada – OMIC
- Associació de Consumidors UNAE
- Oxfam Intermon
- Unió de Consumidors València
- ONGD Petjades
- Associació Valenciana de Consumidors i Usuaris AVACU-CECU
- Associació de Consumidors ACUSE
- Associació Ciutadania i Comunicació ACICOM

Pel que fa a la resta de tipologies, la segona més important és la d'alimentació i medi ambient. En els dos casos, els instruments emprats són les formacions i les campanyes d'educació per al consum sostenible, que constitueixen un eix fonamental de treball per a aquestes entitats. Per últim, les tipologies de salut, comerç i altres són les menys nombroses i on la prioritat del treball de l'educació per al consum responsable és més baixa.

A partir d'esta classificació s'aborda l'últim pas en l'anàlisi, que és la construcció de la matriu de materialitat de cada element analitzat, que conté dos eixos:

- **1. L'EIX Y REPRESENTA LA RELLEVÀNCIA I EL IMPACTE SOCIAL DE CADASCUN DELS INSTRUMENTS IDENTIFICATS (SENT 3 EL VALOR MÀXIM ASSIGNAT).**
- **2. L'EIX X REPRESENTA LA QUANTITAT D'ACCIONS I/O INICIATIVES QUE ES DUEN A TERME DE CADASCUNA DE LES TEMÀTIQUES.**

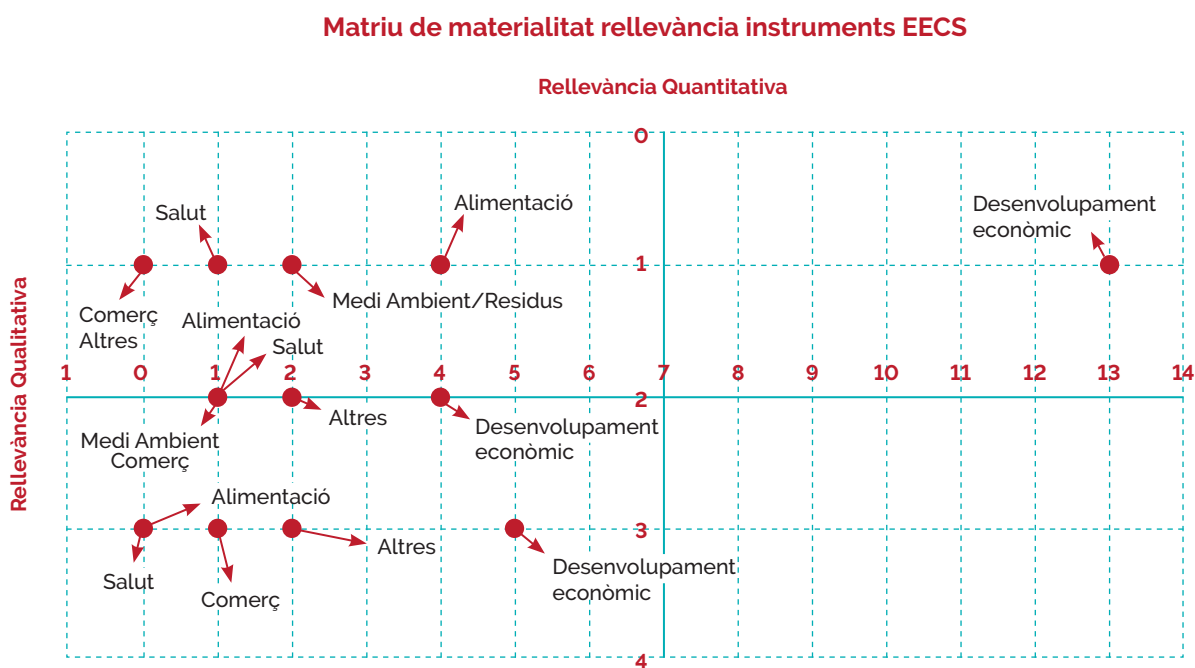
D'aquesta manera, els instruments localitzats a la part inferior de la matriu, són els que tenen una major rellevància o impacte social i quan més a la dreta es situen representen un major nombre d'iniciatives actives en aquesta temàtica. Així podem identificar 12 iniciatives actives en matèria de desenvolupament econòmic amb un baix nivell de rellevància (1); però també s'identifiquen un total de 5 instruments o projectes actius en la mateixa temàtica amb un nivell molt alt de rellevància (3).

La il·lustració mostra la rellevància dels instruments analitzats prèviament mitjançant una matriu de materialitat i seguint els criteris establerts en la fitxa d'avaluació. La dispersió i la quantitat de punts ubicats al llarg de la matriu, mostra la diversitat i transversalitat del treball que es realitza actualment en l'àmbit de l'educació en consum sostenible en la Comunitat Valenciana dins de les diferents àrees de treball.

A l'hora de fer un anàlisi tècnic de totes les aportacions rebudes, s'observa que **moltes iniciatives tenen escassa rellevància en la societat, perquè es realitzen projectes o iniciatives puntuals que aconseguen poca incidència; aleshores, la qualitat d'estos és baixa**. L'àmbit amb més instruments actius i que tenen una major qualitat és el desenvolupament econòmic.

Per tant, es pot determinar que l'activitat de les entitats més actives, es centra en la realització de projectes i/o desenvolupar iniciatives en matèria de desenvolupament econòmic; mentre que altres àmbits com el medi ambient, el comerç o la salut tenen actualment menys presència en l'activitat de les entitats, encara que si es fan projectes en aquestes línies.

II-Il·lustració 4. Matriu de materialitat.

7.4. MAPA DE RELACIONS I SINERGIES

Per reforçar el diagnòstic i elaborar la proposta d'accions estratègiques per a l'Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible de la Comunitat Valenciana, s'ha elaborat un mapa de relacions i dependències partint dels resultats obtinguts en les fases de participació.

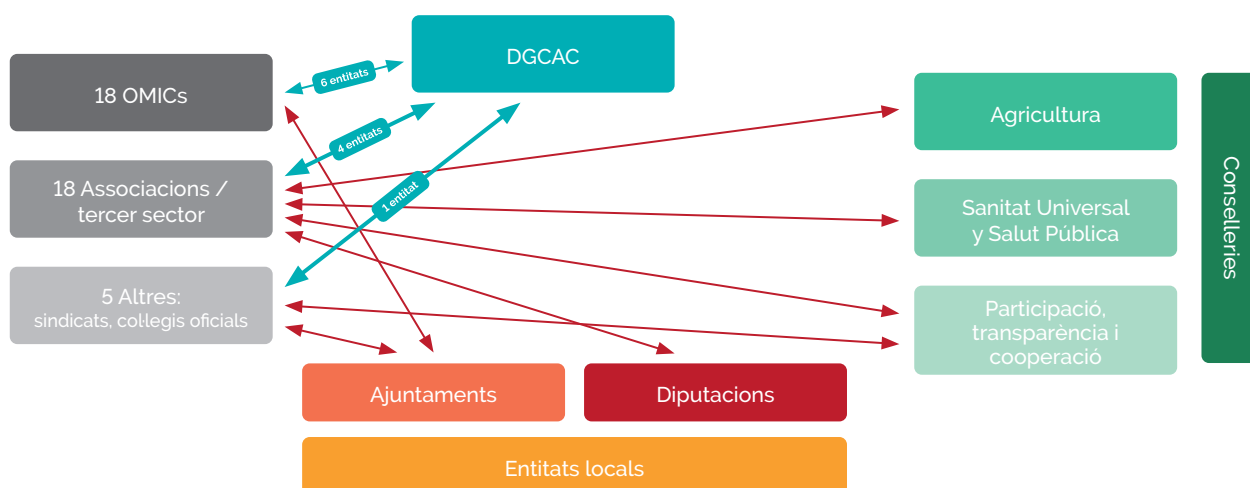
Per a representar les relacions de manera gràfica, al mateix temps que els aspectes relatius a l'anàlisi de les dades referents a la col·laboració, s'ha optat per emprar una metodologia de caràcter descriptiu tant qualitativa com quantitativa.

El diagrama, on es representen les relacions i dependència dels actors territorials, mostra com es deu afrontar la situació actual tenint en compte els actors actius i els que estan liderant les iniciatives clau en matèria d'educació per al consum sostenible en la Comunitat Valenciana.

Esta ferramenta d'anàlisi ens permet:

- **1. REPRESENTAR COM ES DISTRIBUEIX LA COL·LABORACIÓ INSTITUCIONAL EN UNA DIMENSIÓ GRÀFICA.**
- **2. IDENTIFICAR ELS PRINCIPALS COL·LABORADORS DE LA DGCAC**
- **3. IDENTIFICAR QÜESTIONS RELACIONADES AMB CLÚSTERS DE COL·LABORACIÓ.**
- **4. INDICAR A LA DGCAC ON POSAR EL FOCUS EN LES RELACIONS INTERINSTITUCIONALS I VALORAR ON REDOBLAR ESFORÇOS PER A SER LA REFERÈNCIA EN CONSUM SOSTENIBLE.**

Il·lustració 5. Diagrama de relacions funcionals.

LLEGENDA

- ↔ Cooperació directa DGAC
- ↔ Cooperació actors claus amb altres entitats

El mapa situa al centre a la Direcció General de Comerç Artesania i Consum (DGCAC) com a organisme a partir del qual es deuen de situar la resta d'entitats i/o actors participants en matèria d'educació en consum sostenible de la Comunitat Valenciana.

En el diagrama s'han triangulat les relacions i sinergies a través de tres nivells segons la classificació que s'ha realitzat: el nivell entitats locals (OMICs i/o Ajuntaments) , el nivell d'entitats pertanyents al tercer sector (associacions, ONGs) i Organismes públics regionals (Conselleries, Direccions generals, Agències, etc.).

A l'hora de determinar la densitat de les relacions cal fixar-se en les relacions dominants en cada espai, si són dèbils o fortes i si existeix una doble direcció tant horitzontal com verticalment.

Pel que fa a les entitats que tenen **relació directa amb la DGCAC** hi ha un total de **11 entitats** que treballen conjuntament, en concret són les següents:

- **OMICs: AJUNTAMENT DE BENICARLÓ, AJUNTAMENT DE MONFORTE DEL CID, AJUNTAMENT DE SANTA POLA, AJUNTAMENT DE BENISSA, AJUNTAMENT DE LA POBLA DE VALLBONA I AJUNTAMENT DE CASTELLÓ DE LA PLANA.**
- **ENTITATS DEL TERCER SECTOR I ASSOCIACIONS: UNIÓ DE CONSUMIDORS ALACANT, UNIÓ DE CONSUMIDORS VALÈNCIA, ASSOCIACIÓ VALENCIANA DE CONSUMIDORS I USUARIS AVAGU I ASSOCIACIÓ CIUTADANIA I COMUNICACIÓ ACICOM.**
- **ALTRES: CONSUM COOPERATIVA.**

En el cas de les OMICs, la densitat de la relació és mitja-baixa, perquè estes consideren que la comunicació és bona o escassa; la resta d'entitats opinen que la comunicació és bona amb la DG i, per això, la seua densitat de la relació es mitjana-alta.

Per altra banda, el treball amb altres Conselleries és molt freqüent entre els actors enquestats. Els altres organismes públics que participen també en iniciatives en matèria d'educació en consum són: la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica; la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública; i la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica. Les associacions i entitats del tercer sector i l'altre grup d'actors són els que més treballen amb les Conselleries. L'organisme amb més protagonisme en el panorama actual i qui desenvolupa més iniciatives és la Conselleria de Participació.

Per últim, pel que fa a les entitats locals, les OMICs i el grup de sindicats i altres són els qui col·laboren en el desenvolupament dels seus treballs amb Ajuntaments. D'altra banda, les associacions i entitats del tercer sector treballen generalment amb la Diputació, en concret de València o Alacant.

Després de l'anàlisi del diagrama de relacions, es ratifica una de les conclusions prèvies després de realitzar el procés participatiu; i és que existeix una **escassa col·laboració de les entitats amb altres organismes, siguen públics o privats**. D'ací es desprèn la **necessitat de formar xarxes, espais i línies de coordinació per treballar de manera conjunta** entre les institucions del territori valencià que treballen en matèria de consum sostenible.

7.5. ELEMENTS TRANSVERSALS

En la definició i plantejament de l'Estratègia d'Educació en Consum Sostenible, a més dels elements identificats anteriorment fruit del procés participatiu realitzat, s'han de treballar de manera transversal altres elements.

IGUALTAT ENTRE HOMES I DONES

L'estratègia ha de contribuir a través de les seues línies d'acció a oferir informació de qualitat de ciutadans i ciutadanes responsables. Ha d'estar compromesa amb la justícia i la sostenibilitat, apostant per la valoració de la diversitat, la defensa del medi ambient, així com pel respecte als drets humans individuals i socials, i el compromís en la construcció d'una societat igualitària i facilitadora d'oportunitats de manera paritària.

COL·LECTIUS VULNERABLES

En compliment amb aquest principi transversal, l'estratègia haurà d'abordar-se donant a conèixer, en molts dels àmbits d'aplicació, les causes de la pobresa i l'exclusió i totes les conseqüències que d'elles es deriven. Així com la situació de vulnerabilitat de col·lectius en el territori i les causes i conseqüències de la pobresa estructural en les zones de major risc.

Tenint en compte que el sistema de consum global és més hostil amb els col·lectius més vulnerables i grups de persones consumidores que es troben en condicions socials i/o econòmiques en risc d'exclusió i de situació d'inferioritat i desprotecció; s'ha de prestar especial atenció a aquest col·lectius que pateixen els cops d'una manera més intensa.

L'Estratègia ha de plantejar accions que permeten conèixer la situació actual i els principals problemes de consum dels col·lectius de persones consumidores en situació d'especial risc per causes socioeconòmiques, com són els desocupats, immigrants o joves.

CANVI CLIMÀTIC

Aquest principi obeeix a la incidència de la cultura actual del consum agressiu i les seues conseqüències ambientals, específicament en el model de consum.

En este context, l'estratègia ha de vetlar, gràcies a la implementació de les seues línies d'acció, per la defensa, promoció i visibilització de tendències de consum sostenibles; de manera que continguen i reduïsquen el sistema agressiu actual. Com a punt d'inici es podria defensar les iniciatives que modifiquen i produïsquen canvis en els estils de vida de les persones.

Per aquestes raons, l'estratègia anirà dirigida a que la ciutadania adopte patrons de consum i producció que mantinguen els sistemes i salvaguarden els recursos del futur.

7.6. VALORACIÓ DE LA SITUACIÓ DE LA COMUNITAT VALENCIANA EN MATÈRIA D'EDUCACIÓ PER AL CONSUM SOSTENIBLE

Extretes de les conclusions del diagnòstic i dels resultats dels últims qüestionaris² i després d'analitzar tècnicament la informació aportada, a continuació es realitza una valoració de la situació de l'educació en matèria de consum sostenible a la Comunitat Valenciana.

Com s'ha mostrat i posat en relleu al llarg del document, en la Comunitat Valenciana hi ha una gran nombre i diversitat d'iniciatives que treballen en l'educació en consum impulsades per entitats i associacions, tant públiques com privades, i que **treballen de manera molt transversal i diversa** dins del territori.

Es diferencien dos grups d'actors en funció de la seua situació actual, que treballen de manera molt diferent, amb recursos molt dispars i, per això, tenen necessitats molt diverses.

- **LES OFICINES MUNICIPALS D'INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR (OMICs), ORGANISMES PÚBLICS QUE CONSTITUEIXEN LES OFICINES MÉS PROPERES A LA CIUTADANIA DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE COMERÇ, ARTESANIA I CONSUM.**
- **LES ASSOCIACIONS I ENTITATS DEL TERCER SECTOR.**

En el cas de les OMICs, són les oficines més pròximes a la ciutadania, que actualment la seua activitat es troba centrada amb la tramitació de reclamacions de persones consumidores. Aquestes oficines promouen poques accions en matèria d'iniciatives lligades a l'educació per al consum sostenible, i aquesta situació potència que per part de la societat se'ls associe únicament amb la tramitació de reclamacions. En concret, les oficines que per assignació tenen més recursos, tant humans com econòmics, són les que poden destinar recursos a iniciatives o projectes locals en matèria d'educació en consum i son les més actives. Pel que fa als tipus de projectes, entre les oficines com en la totalitat dels instruments, trobem una gran diversitat d'experiències i enfoc del projectes.

D'altra banda, les associacions i entitats del tercer sector desenvolupen iniciatives i projectes relacionats amb l'educació en consum des de fa anys; lideren projectes molt implantats al territori i la societat. No obstant això, com també s'observa en les OMICs, per motiu de la transversalitat de l'educació en consum, els projectes que es realitzen s'enfoquen des d'àmbits molt dispars com l'alimentació, el medi ambient o l'energia.

² Les aportacions realitzades als qüestionaris es troben en l'informe de camp de l'Estratègia.

Encara que la realitat i les metodologies de treball en les OMICs i les associacions i entitats siguen diferents, totes elles **comparteixen una sèrie de necessitats** per poder fer front i aconseguir millorar la realització dels projectes dins de l'àmbit de l'educació per al consum sostenible:

- Necessitat de disposar d'un **document o estratègia referent en educació per al consum sostenible** a nivell institucional, sobre el que pivotar tots els agents que participen de l'Estratègia de consum responsable i totes les seues actuacions. Aquest document o estratègia ha de ser **compartida i assumida** per tots els actors com a pròpia.
- Necessitat **d'establir canals de comunicació bidireccional** entre Conselleria i entitats, organitzacions i oficines del territori, que siguen àgils i que permeten intercanviar experiències i projectes de treball en les línies definides entre tots; potenciant així el treball col·laboratiu entre entitats.
- **Orientar les prioritats** cap al desenvolupament sostenible en línia en la que s'està treballant des d'altres administracions públiques, organismes i entitats, així com les directrius que es marquen des de la Unió Europea (Objectius de Desenvolupament Sostenible).

8. LÍNIES D'ACCIÓ ESTRATÈGIQUES

A partir de les aportacions realitzades en el segon qüestionari, l'objectiu del qual va ser la definició de les Línies Estratègiques i la concreció de les accions, en aquest apartat del document es concreta el seu contingut.

Es defineixen un total de **7 Línies Estratègiques** de treball que responen a àmbits en els que treballar en l'Educació en consum per avançar cap a l'adopció de nous hàbits més sostenibles. Aquestes línies estratègiques es concreten en un total de **14 Línies d'Acció** que detallen o proposen de quina manera treballar o abordar cadascuna de les Línies Estratègiques definides per part de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum.

Cal remarcar l'**alineament** de la totalitat de les Línies Estratègiques definides amb els **Objectius de Desenvolupament Sostenible**; el que reflexa que les accions proposades estan totalment alineades amb l'Agenda 2030 present en la política pública actual i que donen resposta a una realitat i unes preocupacions que són reals i existents en la nostra societat.

La diversitat de les Línies Estratègiques, també reflexa la transversalitat de l'Educació en Consum Sostenible i posa en relleu, una vegada més, la importància del treball coordinat i col·laboratiu, tant horitzontal com vertical, per a modificar els actuals hàbits de consum, cap a altres més sostenibles amb el nostre entorn.

Per a poder treballar en la implementació de les 15 Línies d'acció definides, serà **imprescindible la dotació i disposició de recursos**, no només econòmics sinó també humans en la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum, de manera que es pugui garantir la correcta implementació de les accions, fer un seguiment d'aquelles iniciatives posades en marxa i valorar els avanços cap a la implantació dels nous hàbits de consum sostenible en la societat valenciana.

A continuació es detallen les 7 línies estratègiques, que es divideixen en dos blocs.

- **1. LES QUATRE PRIMERES LÍNIES ESTRATÈGIQUES, ABORDEN ASPECTES EN ELS QUE LA DIRECCIÓ GENERAL DE COMERÇ, ARTESANIA I CONSUM TÉ MAJOR CAPACITAT DE GESTIÓ PER DUR-LES A TERME.**
- **2. EN LES DARRERES TRES, LA DIRECCIÓ GENERAL DE COMERÇ, ARTESANIA I CONSUM ES PRESTA A COL·LABORAR, COOPERAR, DONAR SUPORT I VISIBILITZAR LES INICIATIVES QUE S'IMPULSEN O ES DUGEN A TERME EN AQUESTS ÀMBITS DES D'ALTRES CONSELLERIES, INSTITUCIONS O ORGANISMES, I TAMBÉ A INCORPORAR-LES A LA PRÒPIA DIRECCIÓ GENERAL.**

Amb la concreció de les accions dins de cadascuna de les línies, des de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum es pretén fer servir i nodrir-se de tots els recursos existents al territori en matèria d'educació en consum, assumint la tasca de coordinar, donar suport i visibilitzar aquestes iniciatives puntuals per donar-los una major dimensió i potenciar la seua repercussió social.

A continuació es presenten de manera esquemàtica les Línies Estratègiques definides a partir del procés participatiu realitzat (en color intens el primer bloc de Línies descrit i amb un color més clar el segon dels blocs) i quines línies d'acció emanen de cadascuna d'elles.

Posteriorment es concreta aquesta informació fins arribar a les accions de cadascuna de les línies d'acció definides.

II-Il·lustració 6. Esquema de les línies estratègiques i d'acció.

LÍNIES ESTRATÈGIQUES	LÍNIES D'ACCIÓ
COL-LABORACIÓ INSTITUCIONAL I ENTRE ENTITATS	<ul style="list-style-type: none"> → DOTACIÓ DE RECURSOS HUMANS A LA DIRECCIÓ GENERAL → COL-LABORACIÓ INTERNA I INTERINSTITUCIONAL → MILLORA DE LA COMUNICACIÓ AMB LES OFICINES OMICS → COLLABORACIÓ ENTRE ELS ACTOR TERRITORIALS EN MATÈRIA D'EDUCACIÓ EN CONSUM
FORMACIÓ I SENSIBILITZACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> → CAMPANYES DE DIFUSIÓ I SENSIBILITZACIÓ ORIENTADES A DIFERENTS COL-LECTIUS I COORDINADES PER DIFERENTS INSTITUCIONS → ORGANITZACIÓ DE FIRES, ENCONTRES, CONCURSOS, ETC.
COMERÇ	<ul style="list-style-type: none"> → PROMOCIÓ I FOMENT DEL COMERÇ LOCAL I RESPONSABLE
DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC	<ul style="list-style-type: none"> → PROMOCIÓ DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOSTENIBLE
PRODUCCIÓ AGROALIMENTÀRIA I SALUT	<ul style="list-style-type: none"> → FOMENT I PROMOCIÓ DE LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA → PROMOCIÓ I COL-LABORACIÓ DE CANVIS NORMATIUS → DIFUSIÓ I FORMACIÓ EN MATÈRIA DE SEURETAT ALIMENTÀRIA
EFICIÈNCIA ENERGÈTICA I CANVI CLIMÀTIC	<ul style="list-style-type: none"> → PROMOCIÓ DE L'ESTALVI ENERGÈTIC I DE L'ÚS D'ENERGIES BAIXES EN CARBONI
SOSTENIBILITAT AMBIENTAL I RESIDUS	<ul style="list-style-type: none"> → FOMENT DE L'ECONOMIA CIRCULAR I LA CORRECTA GESTIÓ DE RESIDUS → VISIBILITZACIÓ D'INICIATIVES EN MATÈRIA DE RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA

1. COL-LABORACIÓ INSTITUCIONAL I ENTRE ENTITATS.

Una demanda majoritària per part de tots els actors implicats en el procés, ha sigut la necessitat de la posada en marxa de mecanismes de cooperació i col·laboració. Aquestes demandes fan referència a la cooperació a diferents nivells:

- **COL-LABORACIÓ HORIZONTAL ENTRE LES PRÒPIES CONSELLERIES I ENTRE LES ENTITATS I ASSOCIACIONS QUE TREBALLEN EN MATÈRIA DE CONSUM SOSTENIBLE.**
- **COL-LABORACIÓ VERTICAL ENTRE INSTITUCIONS PÚBLIQUES D'ÀMBIT LOCAL, REGIONAL I AUTONÒMIC I DE LA CONSELLERIA AMB LES ENTITATS O ASSOCIACIONS I AMB LES OFICINES DE LES QUE ES DISPOSA.**

Les línies d'acció concretades en accions, emanen del tractament de la informació aportada al procés, que a més donen també resposta de manera directa a l'ODS 17 – Aliances per a assolir els objectius-.

En la posada en marxa d'aquests mecanismes de cooperació, la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum deurà assumir la seua coordinació i per tant haurà de comptar amb personal assignat a aquestes finalitats. L'assignació d'aquests recursos a la implantació d'aquests mecanismes de coordinació facilitarà i possibilitarà la posada en marxa de gran part de la resta de les accions contemplades al Pla Estratègic.

⊕ LÍNIA D'ACCIÓ. 1.1

DOTACIÓ DE RECURSOS HUMANS A LA DIRECCIÓ GENERAL

OBJECTIUS

- Coordinar la definició i la posada en marxa dels canals o instruments per aconseguir una millor coordinació interna i col·laboració amb altres entitats.
- Garantir el correcte funcionament dels mecanismes de coordinació i col·laboració implementats.
- Fer un seguiment sobre la posada en marxa de les accions contemplades a l'Estratègia.

ACCIONS

- Dotar de recursos humans a la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum per dur a terme i materialitzar les accions contemplades.
- En cas que es considere necessari, crear un àrea específica en matèria d'educació per al consum sostenible amb personal qualificat adscrit al servei.
- Impulsar la definició de manera participada (implicant a la resta dels actors), dels canals de comunicació més apropiats per garantir un treball coordinat, àgil i efectiu en matèria d'educació en consum responsable.
- Definir indicadors que permeten fer un seguiment de la posada en marxa de les accions i valorar el seu impacte en la societat.

AGENTS CLAU

- Generalitat Valenciana i la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball.

→ LÍNIA D'ACCIÓ. 1.2

COL·LABORACIÓ INTERNA I INTERINSTITUCIONAL

OBJECTIUS

- Aconseguir una integració horitzontal i vertical entre les diferents polítiques sectorials i entre els diferents nivells de govern respectivament.
- Garantir la coherència entre els diversos objectius sectorials.
- Optimitzar recursos i treballar de manera col·laborativa entre institucions per a la implantació d'hàbits de consum sostenible.

ACCIONS

- Establir un òrgan o mecanisme de col·laboració interna de la pròpia Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball.
- Constitució d'una comissió interdepartamental de la Generalitat Valenciana que implique a totes aquelles Conselleries que treballen de manera transversal en l'educació en consum.
- Impulsar el plantejament d'Estratègies i iniciatives de manera consensuada i compartida per totes les Conselleries i/o organismes públics implicats en l'educació en consum sostenible.
- Habilitar un espai en el portal web de la Generalitat, que aglutine tota la informació interinstitucional en matèria d'educació en consum responsable.
- Estratègia de comunicació de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum, com a organisme sobre el que pivotar tots els agents clau en matèria d'educació en consum responsable.

AGENTS CLAU

- Generalitat Valenciana i totes les Conselleries implicades en educació en consum, sent la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, la promotora de les accions.

→ LÍNIA D'ACCIÓ. 1.3

MILLORA DE LA COMUNICACIÓ AMB LES OFICINES OMICS

OBJECTIUS

- Establir mecanismes de comunicació directes i bidireccionals entre les OMICs i la DG.
- Habilitar o dinamitzar els espais de comunicació existents, per homogeneïtzar el paper de les OMICs i proporcionar-los suport.
- Implicar a les OMICs en la promoció i implantació dels nous hàbits de consum sostenible en l'àmbit local.
- Provocar l'intercanvi d'experiències i de bones pràctiques.

ACCIONS

- Habilitar espais de comunicació entre les OMICs i la DG, que també s'utilitzen com a ferramenta per compartir i visibilitzar materials de treballs, iniciatives o bones pràctiques que es duen a terme i poden ser d'interès per a la resta de les oficines.
- Crear espais de trobada de les OMICs, per posar de relleu el seu treball i implicar-los en la promoció dels nous hàbits de consum sostenible.
- Homogeneïtzació de les tasques a assumir per part del personal de les OMICs i promoció del seu paper com a organismes que treballen en l'àmbit de l'educació en consum.
- Creació d'iniciatives compartides i impulsades des de les OMICs, per dur a terme activitats comunes com per exemple en els centres escolars en commemoració del Dia Mundial de les Persones Consumidores.

AGENTS CLAU

- Direcció General de Comerç, Artesania i Consum i OMICs.

OBJECTIUS

- ➔ Fer accessible la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum, als agents territorials.
- ➔ Establir una comunicació àgil i bidireccional de la DG amb els actors territorials.
- ➔ Promoció del treball col·laboratiu.

ACCIONS

- ➔ Habilitar espais o mecanismes de comunicació àgils i bidireccionals de la DG de Comerç, Artesania i Consum amb les entitats del tercer sector i associacions actives en matèria d'educació en consum sostenible.
- ➔ Definició de projectes i iniciatives de manera consensuada per la pròpia DG i per totes les entitats; que totes senquen com a pròpies.
- ➔ Establir mecanismes de coordinació de les entitats i associacions amb les OMICs per treballar de manera col·laborativa en la impulsió de projectes i en la realització d'iniciatives.
- ➔ Celebració de reunions i encontres entre associacions, OMICs i la DG per promoure el treball col·laboratiu entre entitats.
- ➔ Estratègia de comunicació de la DG de Comerç, Artesania i Consum, per visibilitzar el seu paper com a organisme sobre el que pivotar tots els agents clau en matèria d'educació en consum responsable.

AGENTS CLAU

- ➔ Direcció General de Comerç, Artesania i Consum, OMICs, associacions i entitats del tercer sector.

2. FORMACIÓ I SENSIBILITZACIÓ

De manera majoritària, al llarg del procés tots els actors han compartit també la necessitat de contemplar aquesta línia estratègica com a essencial i prioritària a l'hora de definir l'Estratègia en Consum Sostenible. Paral·lelament, les accions proposades dins d'aquesta línia, permeten treballar sobre el quart ODS -Educació de qualitat- i sobre el número 12 -Producció i Consum Responsables; però de manera transversal, les accions proposades tenen influència sobre molts altres ODS, com podria ser l'11 -Ciutats i Comunitats Sostenibles-.

Es concreten tres línies d'acció:

➔ LÍNIA D'ACCIÓ. 2.1

REALITZACIÓ DE CAMPANYES DE DIFUSIÓ I SENSIBILITZACIÓ ORIENTADES A DIFERENTS COL·LECTIUS I COORDINADES PER DIFERENTS INSTITUCIONS

OBJECTIUS

- ➔ Potenciar, impulsar i propiciar canvis cap a l'adopció d'hàbits de consum sostenible.
- ➔ Sensibilitzar a la ciutadania de la necessitat d'adoptar pràctiques de consum sostenible.
- ➔ Visibilitzar la relació entre el consum sostenible i els beneficis per a la salut i el medi ambient.
- ➔ Promoure des dels centres educatius els hàbits de consum sostenible.
- ➔ Donar a conèixer entre la ciutadania l'ODS 12 inclòs en l'Agenda 2030 i aquells relacionats amb el consum sostenible.

ACCIONS

- ➔ Tallers de formació en consum sostenible productor-consumidor.
- ➔ Activitats formatives al comerç local.
- ➔ Formació en Consum Responsable als centres educatius.
- ➔ Visibilització o col·laboració en el llançament d'Apps amb informació detallada per municipi i unitat familiar "El meu compte Ambiental" per prendre consciència de l'impacte que generen els hàbits de consum actuals.
- ➔ Habilitar un espai en el portal web de la Generalitat que visibilitze el treball que s'està realitzant en matèria d'educació en consum i pose a disposició de la ciutadania tot el material de formació i sensibilització elaborat.

AGENTS CLAU

- ➔ Institucions públiques (autonòmiques, provincials, regionals i locals), associacions i entitats del tercer sector.

OBJECTIUS

- ➔ Donar a conèixer, visibilitzar, potenciar i impulsar les bones pràctiques en matèria de consum sostenible que es treballen al territori.
- ➔ Formar i informar a la ciutadania de les eines de proximitat que disposa per a adoptar pràctiques de consum responsable.
- ➔ Augmentar les capacitats de la ciutadania per a avançar cap a noves pautes de consum sostenible.

ACCIONS

- ➔ Organització de fires ocontres tematitzats al llarg de l'any, d'iniciatives, productes, serveis o entitats que treballen pel consum responsable. (Per exemple productes de neteja sostenibles, mobilitat sostenible, entitats de formació en consum, etc.).
- ➔ Coordinar o col·laborar en la realització de concursos o iniciatives en centres educatius per a commemorar el Dia Mundial de les Persones Consumidores.
- ➔ Col·laborar en la visibilització i/o coordinació d'iniciatives com "concurs de joguines o productes reciclats" o altres similars que treballen en matèria de consum responsable.

AGENTS CLAU

- ➔ Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, associacions, OMICs i entitats del tercer sector.

3. COMERÇ

La promoció i les accions d'impuls i suport al comerç de proximitat, que permeten acurtar els canals de comercialització i generen un menor impacte ambiental; suposen altra de les necessitats posades en rellevància i compartides per gran part de les entitats implicades al llarg del procés.

Les accions definides dins d'aquesta Línia Estratègica, s'alineen totalment amb els ODS 1 -Fi de la pobresa-, 2 -Fam zero- i 12 -Producció i consum responsables-.

Aquesta Línia Estratègica es concreta en la següent línia d'acció:

➔ LÍNIA D'ACCIÓ. 3.1

PROMOCIÓ I FOMENT DEL COMERÇ LOCAL I RESPONSABLE

OBJECTIUS

- ➔ Afavorir el comerç local.
- ➔ Establir incentius o beneficis per a aquelles entitats o empreses que treballen pel comerç local.
- ➔ Foment de la compra, consum i adquisició de productes i/o serveis que aposten per un disseny i/o preparació, aplicant criteris de consum responsable.

ACCIONS

- ➔ Donar suport i visibilitzar la realització de mercats no sedentaris locals, tradicionals i de proximitat.
- ➔ Col·laborar i assessorar en la posada en marxa d'iniciatives lligades a la formació i sensibilització de comerciants, per a la inclusió de criteris de consum responsable en la seua activitat.
- ➔ Promoció i suport en els centres d'educació d'iniciatives en consum responsable, com la Fira del llibre usat i altres iniciatives de promoció del consum responsable.

AGENTS CLAU

- ➔ Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, empresa privada, associacions i entitats del tercer sector.

4. DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC

L'educació en consum responsable i l'adquisició de nou hàbits de consum més responsables i sostenibles econòmicament i ambientalment, pot anar perfectament aparellat d'un desenvolupament econòmic amb característiques diferents del que coneixem actualment.

Aquesta Línia Estratègica està centrada en la promoció i l'enfortiment de les entitats socials per treballar en matèria d'educació en consum sostenible. Aquestes accions que es proposen, ens permetran avançar com a societat cap a la consecució dels ODS 4 -Educació de qualitat-, 8 – Treball decent i creixement econòmic-, 10 -Reducció de les desigualtats-, 11 – Ciutats i comunitats sostenibles-, 12 -Producció i consum responsables- i 17 -Aliances per a assolir els objectius-.

➔ LÍNIA D'ACCIÓ. 4.1

PROMOCIÓ DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOSTENIBLE

OBJECTIUS

- ➔ Aconseguir organitzacions socials enfortides com a espais educatius capaços de contribuir a la transformació del model de consum.
- ➔ Impulsar l'economia social i solidària reforçant el seu vincle amb el consum responsable.
- ➔ Armonitzar el desenvolupament econòmic amb la millora del benestar i la qualitat de vida de la ciutadania.

ACCIONS

- ➔ Donar suport i promocionar des de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball iniciatives d'economia social i solidària en consum responsable.

AGENTS CLAU

- ➔ Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, entitats i associacions del tercer sector i en general de qualsevol àmbit.

A continuació, es detallen les tres Línies Estratègiques restants, que a partir del procés realitzat s'han identificat com a necessàries per treballar en matèria d'educació en consum responsable, però que inclouen accions en les que la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum no compta amb les competències per poder desenvolupar-les.

Per aquest motiu, la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum en l'execució d'aquestes Línies Estratègiques es presta a posar a disposició els seus recursos per a col·laborar, cooperar, donar suport i visibilitzar les iniciatives que s'impulsen o es duguen a terme per part d'altres Conselleries, institucions o organismes.

5. PRODUCCIÓ AGROALIMENTÀRIA I SALUT

Fruit de les aportacions realitzades al llarg del procés, es desprèn que gran part del treball i de les iniciatives actives en matèria d'educació en consum al territori valencià, treballen per donar a conèixer els productes de proximitat i potenciar el seu consum.

Som un territori amb una gran tradició agrícola i molt lligat a aquest sector econòmic; i es mostra la necessitat de seguir treballant en aquesta direcció per potenciar el consum de productes de proximitat, produïts de manera sostenible i reduint l'impacte que generem en l'entorn.

Aquestes accions, que comporten un menor impacte sobre el medi ambient a l'hora d'obtenir els aliments, s'alineen de manera directa amb els ODS 3 -Salut i benestar-, 6 -Aigua neta i sanejament-, 8 -Treball decent i creixement econòmic-, 13 -Acció pel clima-, 14 -Vida submarina- i 15 -Vida de ecosistemes terrestres-.

➔ LÍNIA D'ACCIÓ. 5.1

FOMENT I PROMOCIÓ DE LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA

OBJECTIUS

- ➔ Donar suport a l'enfortiment de la producció local i a les seues persones consumidores.
- ➔ Visibilitzar canals que permeten un fàcil accés a aquests productes per part de les persones consumidores.
- ➔ Promocionar els hàbits de consum responsable en la ciutadania, a través de l'ús i adquisició de productes sostenibles i de proximitat.

ACCIONS

- ➔ Col·laboració en el foment de la compra de productes d'alimentació adequats i la seua preparació responsable.
- ➔ Visibilització d'iniciatives que promouen la compra directa, de proximitat i de km 0.
- ➔ Difusió de projectes que treballen per l'educació i difusió de productes de temporada i de proximitat amb una producció sostenible.
- ➔ Donar a conèixer aquestes iniciatives entre les OMICs i les associacions amb qui treballa la Direcció General, per afavorir l'establiment de sinèrgies i el treball col·laboratiu entre entitats.

AGENTS CLAU

- ➔ Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, empresa privada, associacions de persones productores i consumidores i sindicats agraris, entre altres.

→ LÍNIA D'ACCIÓ. 5.2

PROMOCIÓ I COL·LABORACIÓ DE CANVIS NORMATIUS

OBJECTIUS

- Actualitzar o reformular la legislació vigent en matèria de producció i consum.
- Beneficiar en tots els àmbits aquelles iniciatives i comportaments cap a un consum responsable dels recursos.

ACCIONS

- Col·laboració en la reformulació de la normativa que contemple incentius fiscals o econòmics a les bones pràctiques en matèria de producció i consum sostenible.
- Difusió de les reformes realitzades en promoció del consum sostenible.

AGENTS CLAU

- Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball.

→ LÍNIA D'ACCIÓ. 5.3

DIFUSIÓ I FORMACIÓ EN MATÈRIA DE SEGURETAT ALIMENTÀRIA

OBJECTIUS

- Implicar a la indústria en les polítiques saludables i sostenibles.
- Fer servir a les empreses privades com a transmissores de la necessitat d'implicació social en l'adopció de nous hàbits de consum.

ACCIONS

- Treballar amb associacions i entitats per traslladar els problemes amb l'etiquetatge de productes a l'Administració competent.
- Accions o tallers de difusió i formació a les persones consumidores per interpretar correctament l'etiquetatge de productes, perquè pugen valorar les diferents alternatives de productes en funció de la seua etiqueta.
- Difusió i visibilització de les iniciatives que es duguen a terme en matèria d'etiquetatge de productes o serveis.
- Fomentar accions de sensibilització que posen de relleu la capacitat de les persones consumidores, a través de les seues decisions de compra, de promoure sistemes de producció i comercialització dels productes que incorporen pràctiques més sostenibles.

AGENTS CLAU

- Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, sector industrial i entitats i associacions de persones consumidores.

6. EFICIÈNCIA ENERGÈTICA I CANVI CLIMÀTIC

Aquesta Línia Estratègica és molt transversal i dona resposta a una preocupació real en la societat. Es troba alineada de manera directa amb els ODS 7 -Energia assequible i no contaminant-, el 9 -Indústria, innovació i infraestructura-, el 13 -Acció pel clima- i el 17 -Aliances per a assolir objectius-.

→ LÍNIA D'ACCIÓ. 6.1

PROMOCIÓ DE L'ESTALVI ENERGÈTIC I DE L'ÚS D'ENERGIES BAIXES EN CARBONI

OBJECTIUS

- Garantir la transició de la Comunitat Valenciana cap a una economia segura, ecoeficient i de baix contingut en carboni, basada en la minimització en el consum de recursos (especialment els no renovables).
- Treballar per impulsar les Comunitats energètiques ciutadanes.

ACCIONS

- Treballar amb la ciutadania i especialment amb la joventut emprant recursos propis o en col·laboració amb altres entitats, els nous models de consum.
- Impulsar accions dirigides a la creació de consciència sobre l'empremta ecològica del model de consum actual.
- Impulsar la nova figura del "prosumidor", consumidor-productor, especialment en aspectes d'autoconsum energètic amb renovables.
- Sensibilitzar en la racionalització, optimització i promoció de l'adquisició de productes o serveis que tinguen un menor impacte ambiental.

AGENTS CLAU

- Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, sector industrial i entitats i associacions.

7. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL I RESIDUS

La generació de residus és altra de les Línies Estratègiques a abordar en l'educació en matèria de consum al territori, iniciatives que consciencien a la població de les conseqüències ambientals i econòmiques que comporta la gran quantitat de residus que es generen fruit del model de consum actuals i la seua gestió.

Aquesta línia d'acció treballa per la consecució dels ODS 9-Indústria, innovació i infraestructures-, l'11 -Ciutats i comunitats sostenibles- i el 12 -Producció i consum responsables-.

➔ LÍNIA D'ACCIÓ. 7.1

FOMENT DE L'ECONOMIA CIRCULAR I LA CORRECTA GESTIÓ DE RESIDUS

OBJECTIUS

- ➔ Promoció i visibilització d'iniciatives que utilitzen com a matèria prima productes reciclats.
- ➔ Potenciació de les activitats que no generen o no introdueixen al mercat cap tipus de producte que no siga valoritzable o recuperable.
- ➔ Conscienciar a la ciutadania de la importància de les decisions en matèria de consum, lligades a la generació de residus i als costos associats (tant econòmics com ambientals).

ACCIONS

- ➔ Col·laboració i visibilització de campanyes de promoció d'iniciatives de residu i malbaratament zero.
- ➔ Difusió d'iniciatives com la implantació de processos de recuperació de materials en ecoparcs i plantes de tractament de residus.
- ➔ Promoció de projectes per a la reparació i venda posterior dels productes reparats.
- ➔ Difusió de les publicacions periòdiques que es fan dels nivells de generació de residus i els costos associats a la seua recollida i gestió.

AGENTS CLAU

- ➔ Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, Consorcis per a la Gestió de Residus i entitats i associacions en general.

➔ LÍNIA D'ACCIÓ. 7.2

VISIBILITZACIÓ D'INICIATIVES EN MATÈRIA DE RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA

OBJECTIUS

- ➔ Internalització de costos ambientals en els productes del mercat que no compleixen els criteris de sostenibilitat.
- ➔ Promoció institucional dels processos productius que integren criteris de sostenibilitat per reduir l'impacte generat.

ACCIONS

- ➔ Col·laboració i difusió d'iniciatives que treballen per la internalització dels impactes derivats de la seua activitat a través de la Responsabilitat Social Corporativa.
- ➔ Col·laboració en la difusió i visibilització de materials que promouen pràctiques de consum responsable entre el sector privat, creant consciència sobre l'assumpció de la Responsabilitat Social Corporativa.

AGENTS CLAU

- ➔ Generalitat Valenciana a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, Consorcis per a la Gestió de Residus i entitats i associacions en general.

9. CONCLUSIONS TÈCNIQUES DEL TREBALL REALITZAT

A partir del treball realitzat s'han definit una sèrie de Línies Estratègiques que finalment s'han concretat en accions que permetran avançar i treballar com a societat, en la implantació de nous hàbits i models de consum, i que han sigut de gran utilitat a la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum, per definir i treballar en la futura Estratègia d'Educació per al Consum Sostenible de la Comunitat Valenciana per al període 2021 – 2024.

L'esforç realitzat per la pròpia Direcció General i per l'equip tècnic per realitzar aquest treball de manera participada, implicant a totes les entitats, associacions i actors territorials que treballen de manera activa en matèria d'Educació en Consum a la Comunitat Valenciana, ha sigut essencial per poder elaborar un diagnòstic inicial i unes Línies Estratègiques que siguin **útils, adaptades a la realitat** i que **donen resposta a les demandes existents**.

L'elaboració del document, ha comptat amb la participació i la implicació de **41 actors** que han donat a conèixer a la pròpia Direcció General, com s'està treballant l'educació en consum en el territori valencià i han mostrat que està fent-se de manera molt transversal a través d'iniciatives molt diverses. Aquestes entitats s'han mostrat totalment disposades a continuar treballant amb la Direcció General de manera col·laborativa.

Com a resultat dels treballs, s'han definit de manera participada unes **Línies Estratègiques i Accions**, que les entitats implicades també senten com a pròpies i que proporcionen informació de gran qualitat per identificar aspectes a treballar per part de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum i definir línies de treball dins la pròpia Conselleria.

Fruit del treball realitzat, s'identifiquen 3 pilars de treball bàsic:

- **1. CONSTITUCIÓ D'ÒRGANS O MECANISMES DE COORDINACIÓ, TANT INTERNS EN LA PRÒPIA CONSELLERIA D'ECONOMIA SOSTENIBLE, SECTORS PRODUCTIUS, COMERÇ I TREBALL, COM ENTRE LES CONSELLERIES QUE TREBALLEN EN MATÈRIA D'EDUCACIÓ EN CONSUM SOSTENIBLE.**
- **2. MILLORA DELS MECANISMES DE COMUNICACIÓ I COORDINACIÓ DE LA DIRECCIÓ GENERAL AMB LES OFICINES OMICS.**
- **3. HABILITAR I DONAR VISIBILITAT A L'ESPAI DEL PORTAL WEB DE LA GENERALITAT, QUE AGLUTINE TOTA LA INFORMACIÓ INTERINSTITUCIONAL EN MATÈRIA D'EDUCACIÓ EN CONSUM RESPONSABLE.**

El treball centrat en aquests 3 pilars bàsics, comporta un esforç inicial d'establiment de mecanismes de coordinació i col·laboració que comportarà i facilitarà el treball i la execució de gran part de la resta de les accions definides.

Per a la implantació en la societat valenciana de nous models de consum més sostenibles i responsables, es considera **essencial** que des de la pròpia Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball i en general des de totes les Conselleries que formen la Generalitat Valenciana, **assumisquen l'Estratègia com a pròpia i lideren aquest canvi** fent una aposta institucional ferma cap als models de consum sostenible. Les iniciatives que es duguen a terme per part de les Conselleries i la Generalitat Valenciana en matèria de consum sostenible, tindran un gran poder de visibilització i impulsió d'aquest tipus d'iniciatives en àmbits com el sector privat i en les pròpies persones consumidores.

Aquest document permetrà a la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, a partir de la Direcció General de Comerç, Artesania i Consum dur a terme projectes o iniciatives, que compten amb el suport de les entitats que treballen en educació en consum i que estiguen totalment alineades tant amb el treball que ja s'està realitzant al territori, amb les línies de treball d'altres organismes públics i amb l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

10. ANNEXES

ANNEX 1. FITXES D'INSTRUMENTS

ID	ORGANISME	RESPONSABLE	INSTRUMENT	OBJECTIU	BREU DESCRIPCIÓ	VIGÈNCIA	SINERGIA	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL	PÚBLIC	PRIORITAT
1	OMIC Benicarló	Tècnica de promoció econòmica	Campanyes	Consum	Foment del consum de proximitat	Permanent	Associacions de comerciants i d'hostaleria	Desenvolupament Econòmic	Local	S	1
2	ADICAE CV	Coordinadora	Formacions	Alimentació	Foment de l'alimentació sostenible i transformació de la indústria agroalimentària.	Permanent	CEPAIM, Cruz Roja, Terra Ciutadana-UPV, Oxfam Intermon, Greenpeace CV, Consorci València Interior	Salut	Autonòmic	N	1
3	OMIC Monforte del Cid	Tècnic ADL/OMIC	Campanyes	Alimentació	Foment alimentació saludable i sostenible en centres escolars i xarxes socials.	Actualment no	Centres educatius i associacions d'ames de casa i consumidors.	Salut	Local	S	2
4	FACUA CV	President	Xarrades	Consumidor	Xarrades informatives sobre els drets dels consumidors.	Permanent	Associacions de veïns, sindicats, AMPAS	Comerç	Autonòmic	N	2
5	OMIC Paiporta	Tècnica OMIC	-	-	-	Actualment no	-	-	Local	S	3
6	OMIC Xàbia	Encarregada OMIC	-	-	-	Actualment no	-	-	Local	S	2
7	OMIC Santa Pola	Tècnic de comerç	Servei	Consumidor	Servei de resolució de reclamacions.	Actualment no	Conselleria	Comerç	Local	S	3
8	Associació Tyrius	Serveis jurídics	Formacions	Estudis de mercat	Guies i tallers sobre: productes ecològics, malbaratament alimentari, hàbits saludables i sostenibles, ús de l'aigua i consum responsable.	Permanent	Administració autonòmica, mancomunitats, administracions locals, facultats, centres educatius, associacions, fundacions, federacions, empreses	Desenvolupament Econòmic	Autonòmic	N	1
9	OMIC Villena	Auxiliar OMIC	-	-	-	Actualment no	-	-	Local	S	1
10	OMIC Pobla de Vallbona	Encarregat OMIC	Campanyes	Consum	Programes de televisió local	Puntual	Generalitat Valenciana i televisió local	Desenvolupament Econòmic	Local	S	3
11	OMIC Ontinyent	Administratiu	Campanyes	Recursos	Informació sobre l'ús racional de recursos.	Puntual	Ames de casa	Desenvolupament Econòmic	Local	S	3

ID	ORGANISME	RESPONSABLE	INSTRUMENT	OBJECTIU	BREU DESCRIPCIÓ	VIGÈNCIA	SINERGIA	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL	PÚBLIC	PRIORITAT
12	OMIC Benissa	Responsable OMIC	Campanyes	Consum	Campanyes de conscienciació sobre consum sostenible: joguets, reciclatge, etc	Permanent	Ajuntament i Conselleria	Desenvolupament Econòmic	Local	S	1
13	OMIC Ibi	Tècnic OMIC	Tallers	Consum	Tallers en col·legis sobre consum responsable i sostenible	Permanent	Empreses expertes en tallers educatius	Desenvolupament Econòmic	Local	S	1
14	UNAE	Tècnic de consumo	Formacions	Consum	Informar i formar sobre: Seguretat alimentària, drets dels consumidors y reciclatge	Permanent	Col·legi de dietistes i nutricionistes CV, associacions de consumidors, Generalitat, Ajuntaments, MPAC, Ecoembes, Mercadona, Consum.	Desenvolupament Econòmic	Autonòmic	N	1
15	Unió Consumidors Alacant	President	Tallers	Consum	Tallers en col·legis sobre consum responsable i sostenible	Permanent	Centres educatius, ajuntaments, departaments de participació ciutadana y collectius socials.	Desenvolupament Econòmic	Provincial	N	1
16	Unió de Consumidors València	Secretari	Campanyes	Consum	Modificar hàbits de consum, consum responsable i sostenible, reciclatge.	Permanent	Associacions veïnals, entitats financeres, empreses i fundacions i ONGs	Desenvolupament Econòmic	Provincial	N	1
17	Associació Valenciana de Consumidors i Usuaris AVACU-CECU	President	Tallers i campanyes	Consum	Tallers i campanyes sobre hàbits de compra, manipulació de residus, economia circular, medi ambient, consum responsable, etc.	Permanent	Fundacions, administracions, associacions i empreses	Desenvolupament Econòmic	Provincial	N	1
18	Associació Ciutadania i Comunicació ACICOM	Secretaria	Formacions i campanyes	Consum	Formacions sobre mobilitat/habitatge compartit, mercat de segona mà, consum cooperatiu, dieta saludable. Campanyes sobre consum responsable, drets dels consumidors i crisi climàtica.	Permanent	La Xarxa d'Entitats del País Valencià	Desenvolupament Econòmic	Autonòmic	N	1

ID	ORGANISME	RESPONSABLE	INSTRUMENT	OBJECTIU	BREU DESCRIPCIÓ	VIGÈNCIA	SINERGIA	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL	PÚBLIC	PRIORITAT
19	OMIC Manises	Responsable OMIC	Xarrades	Consum	Xarrades sobre l'ús responsable de matèries bàsiques i les compres compulsives.	Puntual	-	Desenvolupament Econòmic	Local	S	3
20	OMIC Burjassot	Responsable OMIC	Campanyes	Consum	Consum responsable, reciclatge i doble vida dels aparells electrònics	Actualment no	-	Desenvolupament Econòmic	Local	S	3
21	Federació Provincial d'ames de casa, consumidors i usuaris LUCENTUM Alacant	-	Formacions i xarrades	Consum	Temes: etiquetatge ecològic, malbaratament alimentari, impactes mediambientals, comerç just i alternatives al convencional, desenvolupament dels pobles, reciclatge i responsabilitat social, drets dels consumidors	Permanent	Ajuntaments, Associacions, Consells territorials de Salut, Junta Arbitral Provincial de Consum Alacant, Ajuntament Alacant, Centre de Recursos de Consum, OMICs, Mercadona, Càritas, Associació espanyola contra el càncer, Associació periodistes Alacant	Desenvolupament Econòmic	Provincial	N	1
22	Ajuntament d'Alcoi	Tècnic	Tallers	Consum	Tallers en centres escolars sobre consum responsable	Puntual	Associacions d'ames de casa, de veïns i de comerç	Desenvolupament Econòmic	Local	S	2
23	OMIC Benidorm	Tècnic	Programes radio	-	-	Actualment no	Associacions	-	Local	S	3
24	Ajuntament Pilar de la Horadada	Auxiliar administratiu	Campanyes	Consum	Mes del consumidor, Pla de formació de consumidors saludables, foment de les borses reutilitzables.	Permanent	Comerços locals	Desenvolupament Econòmic	Local	S	1
25	Consum Cooperativa València	Executiu de RRII i RSE	Formacions i campanyes	Consum	Portal educatiu per a joves i xarrades en centres escolars sobre accions de consum i desenvolupament sostenible. En adults existeix la revista Consum.	Permanent	Associacions de consumidors: Tyrius, UCE y UNAE	Alimentació	Nacional	N	1

ID	ORGANISME	RESPONSABLE	INSTRUMENT	OBJECTIU	BREU DESCRIPCIÓ	VIGÈNCIA	SINERGIA	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL	PÚBLIC	PRIORITAT
26	Ajuntament d'Alacant - Centre Educatiu de Recursos de Consum	Responsable	Formacions	Consum	Tallers per a centres escolars: envasos, estalvi d'aigua, transports, comerç just i compra verda	Puntual	Aigües d'Alacant, UTE Alacant (neteja i recollida), Departament Medi Ambient Ajuntament d'Alacant	Desenvolupament Econòmic	Provincial	S	2
27	Associació Ames de casa, Consumidors y Usuarios de Sant Joan d'Alacant	Secretaria	Xarrades	Consum	Xarrades educatives sobre consum responsable	Puntual	Altres associacions i ajuntament	Desenvolupament Econòmic	Local	N	3
28	OMIC El Campello	Tècnica OMIC	Campanyes	Consum	Tallers i campanyes sobre consum responsable	Puntual	Conselleria de Medi Ambient	Desenvolupament Econòmic	Local	S	2
29	UGT PV	Coordinadora	Xarrades i tallers	Laboral	Conscienciació sobre el treball verd i la empremta de carboni	Puntual	Organitzacions de consumidors	Laboral	Autonòmic	S	2
30	CEACV	Directora	Formacions i campanyes	Consum	Campanyes sobre ODS i cursos de formació	Permanent	Generalitat Valenciana, col·legis i associacions	Medi ambient	Autonòmic	S	1
31	La Unió	Departament Educació	Formacions i campanyes	Consum	Campanyes en col·legis sobre alimentació sana i sostenible	Permanent	Generalitat Valenciana, col·legis i associacions	Alimentació	Autonòmic	N	1
32	ConSORCI València Interior V3	Gerent	Formacions i campanyes	Consum	Campanyes sobre educació en residus i compostatge; projectes d'economia circular i reciclatge.	Permanent	Col·legis i associacions	Residus	Autonòmic	S	1
33	CERAI	Responsable àrea d'educació i dinamització local	Formacions i campanyes	Consum	Projectes d'educació de consum alimentari en col·legis, formacions en institucions, ajuda amb la definició de polítiques.	Permanent	Col·legis, Conselleries Diputacions, Ajuntaments	Alimentació	Autonòmic	N	1
34	Fons València per la Solidaritat	Tècnic de Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global	Campanyes	Desenvolupament	Projectes de desenvolupament i ciutadania global	Permanent	-	Desenvolupament i ciutadania	Autonòmic	N	2

ID	ORGANISME	RESPONSABLE	INSTRUMENT	OBJECTIU	BREU DESCRIPCIÓ	VIGÈNCIA	SINERGIA	TIPOLOGIA DE PROJECTE	ÀMBIT TERRITORIAL	PÚBLIC	PRIORITAT
34	Fons València per la Solidaritat	Tècnic de Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global	Campanyes	Desenvolupament	Projectes de desenvolupament i ciutadania global	Permanent	-	Desenvolupament i ciutadania	Autonòmic	N	2
35	Collegi Oficial de Dietistes-Nutricionistes de la Comunitat Valenciana	Gerent	Campanyes	Alimentació	Conscienciació sobre alimentació responsable i sostenible	Permanent	Administracions, associacions, col·legis	Alimentació	Autonòmic	N	2
36	Creu Roja Comunitat Valenciana	Responsable Medi Ambient	Campanyes	Salut, medi ambient i cooperació internacional	Projectes relacionats amb l'àrea de salut, cooperació i medi ambient	Puntual	-	Desenvolupament i medi ambient	Autonòmic	N	2
37	Oxfam Intermon Comunitat Valenciana	Responsable tendes de comerç just C. Valenciana i Murcia	Campanyes	Consum	Projectes i sensibilització sobre el comerç just, especialment procedent de països d'Amèrica Llatina, Àsia i Àfrica.	Permanent	Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació i Ajuntament de València i Castelló	Desenvolupament Econòmic	Nacional	N	1
38	ONGD Petjades	Coordinadora de projectes	Campanyes	Consum	Promoció del comerç just	Permanent	Centres educatius, altres ONGs, Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació y Cooperació	Desenvolupament Econòmic	Autonòmic	N	1
39	OMIC Castelló de la Plana	Administratiu	Campanyes	Consum	Consum de proximitat	Permanent	Conselleria i Institut Valencià de Competitivitat Empresarial	Alimentació	Local	S	1
40	ACUSE Associació de Consumidors en España	Responsable d'oficina d'informació i coordinador de recursos	Xarrades i tallers	Consum	Consum sostenible i estalvi energètic	Permanent	Entitats d'Agents en Salut Comunitària	Desenvolupament Econòmic	Autonòmic	N	1
41	Unió Consumidors Castelló	Secretari general	-	-	Projectes segons necessitats o demandes en sector alimentari o estalvi energètic.	Puntual	-	-	Provincial	N	3

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Economia
Sostenible, Sectors Productius,
Comerç i Treball

Direcció General de Comerç, Artesania i Consum

Ciutat Administrativa 9 d'Octubre, Torre 2
C/ Democràcia, 77 · 46018 València
012 · 963 866 000
www.gva.es